

**V3: Společensko-ekonomické předpoklady a limity spojené
s poskytováním běžné a distanční formy sociálně zdravotní péče
nervových a duševních onemocnění**

Autor: Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

OBSAH

1. Úvod.....	1
2. Organizace MENSANA, z. ú.	3
2.1 Zaměstnanci organizace	6
2.2 Finanční zdroje organizace	9
2.3 Zhodnocení hospodaření organizace	11
2.4 Zhodnocení výnosů organizace	12
2.5 Zhodnocení nákladů organizace	13
3. Centrum trénování paměti „CTP“	17
3.1 Kognitivní rehabilitace v rámci Centra trénování paměti	18
3.2 Typologie klientů Centra trénování paměti	19
3.2.1 Klienti CTP s traumatickým poškozením mozku	20
3.2.2 Klienti CTP s neurologickým a neurodegenerativním poškozením mozku	20
3.2.3 Klienti CTP s duševním onemocněním	21
3.3 Charakteristika klientů Centra trénování paměti	22
3.4 Financování služeb Centra trénování paměti běžnou formou	27
3.5 Vyčíslení nákladů nutných při poskytování služeb CTP distanční formou.....	31
3.5.1 Vyčíslení nákladů při poskytování služeb CTP distanční formou – varianta A	31
3.5.2 Vyčíslení nákladů při poskytování služeb CTP distanční formou – varianta B	35
3.5.3 Vyčíslení nákladů při poskytování služeb CTP distanční formou – varianta B1 - kalkulace ceny prostřednictvím MS Azure.....	36
3.5.4 Vyčíslení nákladů při poskytování služeb CTP distanční formou – varianta B2 - kalkulace ceny prostřednictvím Amazon WorkSpace	37
3.6 Srovnání nákladů CTP při poskytování služeb běžnou a distanční formou	39
4. Výsledky dotazníkového šetření mezi klienty CTP k evaluaci postojů a názorů ekonomické stránky péče.....	45
4.1 Znění ekonomických otázek z výstupního dotazníku, realizovaného mezi klienty, kteří aktivně využili distanční způsob trénování paměti.....	55
5. Závěr.....	57
Použitá literatura	61

Seznam zkratk

CTP	Centrum trénování paměti (organizační jednotka společnosti MENSSANA, z. ú.
PSB	sociální služba podpora samostatného bydlení
SR	sociální služba sociální rehabilitace
ChB	sociální služba chráněné bydlení
KSSS	krajská síť sociálních služeb
SMI	Serious Mental Illness

1 Úvod

Předložená souhrnná výzkumná zpráva je jedním z výstupů v rámci projektu TAČR číslo TL05000160, konkrétně cíle číslo tři (C3). Cílem číslo tři je zhodnotit společensko-ekonomické předpoklady a limity, které jsou spojeny s poskytováním běžné a distanční formy sociálně zdravotní péče v oblasti neurologických a psychických onemocnění, jak na straně poskytovatelů, tak uživatelů.

Naplnění uvedeného cíle staví na ekonomických metodách zkoumání a kalkulaci nákladů na jednotku výkonu. Ekonomická analýza je zaměřena na náklady poskytovatele sociálně zdravotních služeb, tj. organizaci MENSANA, z. ú. a tréninku kognitivních funkcí prostřednictvím její organizační jednotky, kterou je Centrum trénování paměti. Ekonomické zhodnocení nákladů při realizaci poskytovaných služeb vychází z vyčíslení nákladů na jednoho klienta při klasické (běžné) formě poskytování kognitivní rehabilitace a kreativní terapie u klientů organizace MENSANA, z. ú. v jejich porovnání s dodatečnými náklady, které vyplývají z poskytování stejných služeb klientům za použití distanční formy sociálně-zdravotních služeb kognitivní rehabilitace a kreativní terapie.

Náklady běžné formy poskytování služeb vychází z vynaložených nákladů organizace MENSANA, z. ú., respektive její organizační jednotky Centrum trénování paměti a skutečného počtu klientů, kteří služeb kognitivní rehabilitace a kreativní terapie využívali v hodnoceném období let 2017-2021. U distanční formy poskytování služeb jsou náklady kalkulovány na 40 uživatelů, kteří se aktivně zapojili do testování této formy poskytování služeb v rámci druhého cíle řešeného projektu. Ekonomická stránka nákladů při distančním způsobu testování vychází ze skutečně vynaložených nákladů organizace MENSANA, z. ú. spojených s provozem Centra trénování paměti a nutných nákladů, které by hypoteticky musely být realizovány organizací MENSANA, z. ú. pro pořízení hardware a software vybavení pro distanční způsob trénování paměti. Ve skutečnosti nebyly tyto finanční prostředky vynaloženy, neboť v rámci projektu TAČR došlo k vzájemnému propojení know-how hlavního řešitele projektu (Ekf VŠB-TUO) a realizačního partnera (MENSANA, z. ú.).

Vzhledem ke zjištění poměrně vysokých kalkulovaných nákladů na klienta distančního způsobu poskytování kognitivní rehabilitace a kreativní terapie, které by hypoteticky musely být realizovány na pořízení hardware a software jsou náklady distančního způsobu trénování

paměti dále vyčísleny ve výzkumné zprávě variantně. Současný rozvoj informačních technologií umožňuje poskytovat služby distančního charakteru prostřednictvím hned několika způsobů technické realizace, tj. i bez pořízení nákladného hardware a software vybavení.

Výzkumná zpráva je rozdělena do několika dílčích částí, kdy nejprve je představena činnost organizace MENSANA, z. ú. a charakterizována její personální i ekonomická stránka hospodaření. Následně je představena činnost organizační jednotky Centrum trénování paměti, charakterizován popis činností centra a typologie klientů. Následuje vyčíslení nákladů při běžném (fyzickém) způsobu poskytování služeb klientům v letech 2017-2021 a variantní vyčíslení nákladů na distanční způsob poskytování služeb klientům. V poslední části závěrečné zprávy jsou uvedeny zjištěné výsledky z realizovaného dotazníkového šetření mezi klienty distančního způsobu trénování paměti. Dotazníkové šetření bylo realizováno po skončení distančního způsobu trénování paměti u zapojených klientů k evaluaci postojů a jejich názorů k ekonomické stránce péče při poskytování služeb kognitivní rehabilitace a kreativní terapie.

2 Organizace MENSANA, z. ú.

Organizace MENS SANA, z. ú., IČ: 65469003 je registrovaným poskytovatelem sociálních služeb a zároveň poskytovatelem doplňkových činností, které nejsou sociální službou dle zákona 108/2006 sb. o sociálních službách, ale jako takové sociální služby doplňují. Dle zákona o sociálních službách se rozumí sociální službou činnost neboli soubor činností zabezpečující pomoc osobám, kterým hrozí sociální vyloučení, s čímž je spojena prevence proti sociálnímu vyloučení a činnost zaměřená na podporu sociálního začlenění. V § 32 zákona o sociálních službách, jsou zahrnuty druhy sociálních služeb, jimiž jsou sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Z uvedeného výčtu je patrné, že problematika sociálních služeb je poměrně široká. Převažující cílovou skupinou sociálních služeb mohou být např. děti a mládež do 26 let věku ohrožené společensky nežádoucími jevy, oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách; osoby s chronickým duševním onemocněním; osoby s kombinovaným, mentálním, tělesným, sluchovým, zdravotním nebo zrakovým postižením. Dále se může jednat o osoby v krizi, osoby žijící ve vyloučených lokalitách nebo osoby, které vedou rizikový způsob života. Dále zde řadíme rodiny s dětmi a seniory. Tomuto výčtu cílových skupin sociálních služeb odpovídá také celá řada různých poskytovatelů sociálních služeb (veřejně nebo soukromě zřizovaných), různých forem financování sociálních služeb (z veřejných zdrojů, soukromých zdrojů nebo jejich různou kombinací) a různých forem poskytování sociálních služeb (pobytová x ambulantní x terénní), které lze pod sociální služby v ČR začlenit¹.

MENS SANA, z. ú. vznikla v roce 1996 jako komunitní sociální služba pro podporu a rozvoj psychoterapie, ergoterapie a sociální práce zaměřené na problematiku péče o duševní zdraví. V krajské základní síti sociálních služeb má registrovány tři sociální služby - podporu

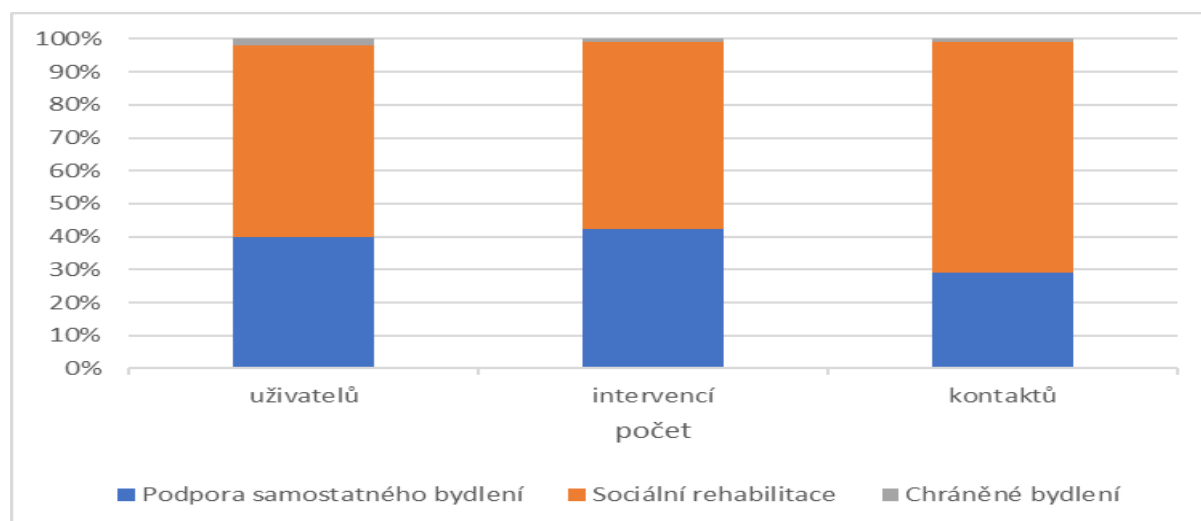
¹ Matoušek a Koldinská (2007) sociální služby definují jako služby, které jsou cílené na osoby, kterým neplynou z důvodu jejich společenského postavení všechny výhody, a proto je zapotřebí zaměřit se na vylepšení kvality jejich života a stejně tak pokusit se o začlenění těchto osob do společnosti. Jiný pohled na definici sociálních služeb přináší Malík Holasová (2014), která zároveň sociální služby propojuje se sociální prací, kdy náplní sociálních pracovníků je zprostředkovávání a poskytování právě těchto sociálních služeb. Matoušek a Koldinská (2007) konstatují, že sociální služby mají v ČR představovat takové poskytování sociálních služeb, dle kterých jsou respektována lidská práva na bázi individuálního přístupu k uživateli sociální služby.

samostatného bydlení (PSB), sociální rehabilitaci (SR) a chráněné bydlení (ChB). Tyto sociální služby poskytuje ročně cca 200 lidem s duševním onemocněním v Moravskoslezském kraji. Doplňkové služby, zejména kognitivní rehabilitaci a volnočasové aktivity poskytuje více než 100 lidem se zdravotním postižením v Moravskoslezském kraji.

V rámci doplňkových činností poskytuje organizace MENSSANA, z. ú. lidem se zdravotním postižením kognitivní rehabilitaci v rámci Centra trénování paměti a další volnočasové aktivity v rámci různě nazvaných projektů. V hodnoceném období let 2017-2021 se jednalo např. o projekt „Ostrov naděje“ nebo destigmatizační projekt „Prolomení ticha“ a projekt na podporu reformy psychiatrické péče v Moravskoslezském kraji s názvem „Síťování“. Náplní většiny realizovaných projektů organizace je i zaměstnávání cílové skupiny osob s kumulací hendikepů na trhu práce. Projekty jsou zaměřeny na intenzivní individuální i skupinové poradenství, zjišťování a postupné odstraňování bariér bránících osobám z cílové skupiny klientů uspět na trhu práce. Smyslem je začlenění osob s duševním onemocněním do pracovního procesu prostřednictvím získání pracovních zkušeností a dovedností potřebných k uplatnění na volném trhu práce a opuštění dlouhodobé evidence ze statistiky nezaměstnaných, jež vedou jednotlivé pobočky Úřadu práce ČR.

Zastoupení jednotlivých druhů sociálních služeb poskytovaných organizací v roce 2021 uvádí obrázek číslo 2.1. Charakteristika počtu uživatelů jednotlivých služeb, jejich typické věkové složení a další záležitosti jsou charakterizovány níže.

Obr. 2.1: Zastoupení služeb organizace MENSSANA, z. ú. v roce 2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Z obrázku 2.1 je patrné, že sociální službu Podpora samostatného bydlení (PSB) v roce 2021 pravidelně využívalo cca 40 % všech klientů organizace. Celkem se jednalo o 77 uživatelů. Dle místa trvalého bydliště uživatelů služby lze uvést, že 49 osob bylo z území města Ostravy a 28 mimoostravských. Uživatelům služby PSB bylo poskytnuto celkově 11 905 intervencí, což v rámci organizace činí cca 40 % z celkového počtu všech poskytnutých intervencí a jednalo se o 1 365 kontaktů. Z hlediska rozdělení věkové struktury uživatelů lze uvést, že převažují osoby ve věkové skupině 26 – 45 let. Z celkového počtu evidovaných diagnóz u uživatelů služby PSB bylo evidováno nejvyšší zastoupení osob se schizofrenií, schizotypálními poruchami a poruchy s bludy.

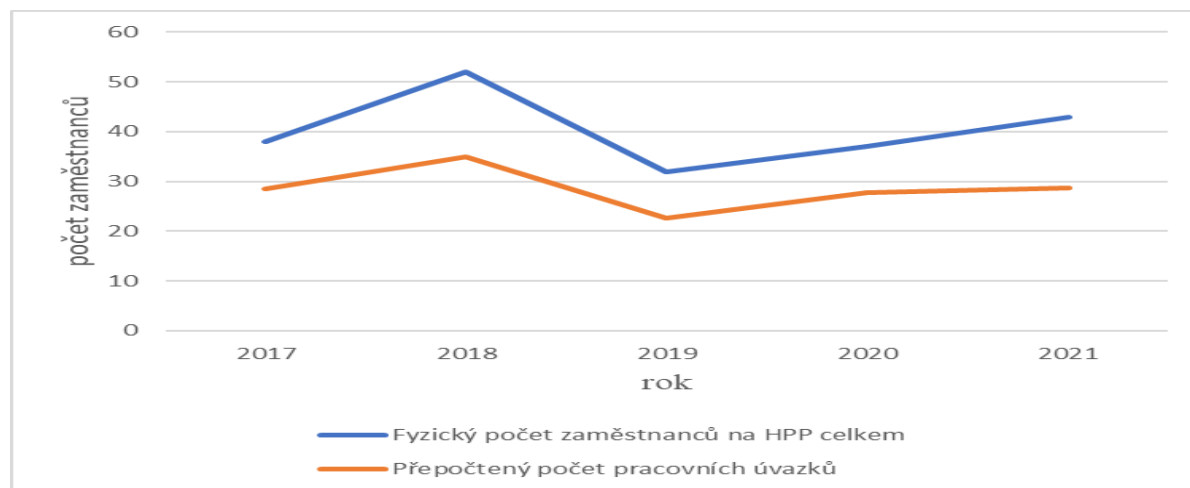
Sociální rehabilitace (SR) se na činnosti organizace MENSANA, z. ú. podílela cca 60 % a pravidelně ji využívalo celkem 113 uživatelů. Uživatelům sociální rehabilitace bylo poskytnuto celkem 16 087 intervencí, kdy se jednalo o 3 299 kontaktů. Dle místa trvalého bydliště uživatelů služby lze uvést, že 88 osob bylo z území města Ostravy a jeho městských obvodů, a 25 bylo mimoostravských. Z hlediska věkového zastoupení převažují u této služby osoby ve věkové skupině 41 – 55 let. Z celkového počtu evidovaných diagnóz u uživatelů služby SR bylo evidováno opět nejvyšší zastoupení osob se schizofrenií, schizotypálními poruchami a poruchy s bludy.

Nejméně využívanou službou organizace MENSANA, z. ú. v roce 2021 byla sociální služba Chráněné bydlení (ChB), kterou v roce 2021 využili celkem 4 uživatelé. Jedná se o službu, která byla organizací nově registrována až k 1. 9. 2021, proto její zastoupení je relativně nepatrné. Uživatelům služby bylo poskytnuto do konce roku 2021 celkem 204 intervencí, kdy se jednalo celkem o 35 kontaktů. Dle místa trvalého bydliště uživatelů služby lze uvést, že všechny osoby byly z území města Ostravy, respektive jejich městských obvodů. Z hlediska rozdělení věkové struktury uživatelů nejpočetnější zastoupení měla věková skupina 26 – 45 let. Z celkového počtu 4 osob byla jedna osoba s duální diagnózou, kdy se jednalo o kombinace mentální retardace s psychózou nebo závislosti na alkoholu nebo drogách v kombinaci s psychózou. Nejvyšší zastoupení pak měly osoby se schizofrenií, schizotypálními poruchami a poruchy s bludy.

2.1 Zaměstnanci organizace

Vývoj počtu zaměstnanců organizace MENSŠANA, z. ú. v letech 2017-2021 uvádí obrázek číslo 2.2, který rozlišuje celkový fyzický počet zaměstnanců organizace a jejich přepočtený stav dle počtu pracovních úvazků.

Obr. 2.2: Vývoj počtu zaměstnanců organizace MENSŠANA, z. ú. v letech 2017-2021

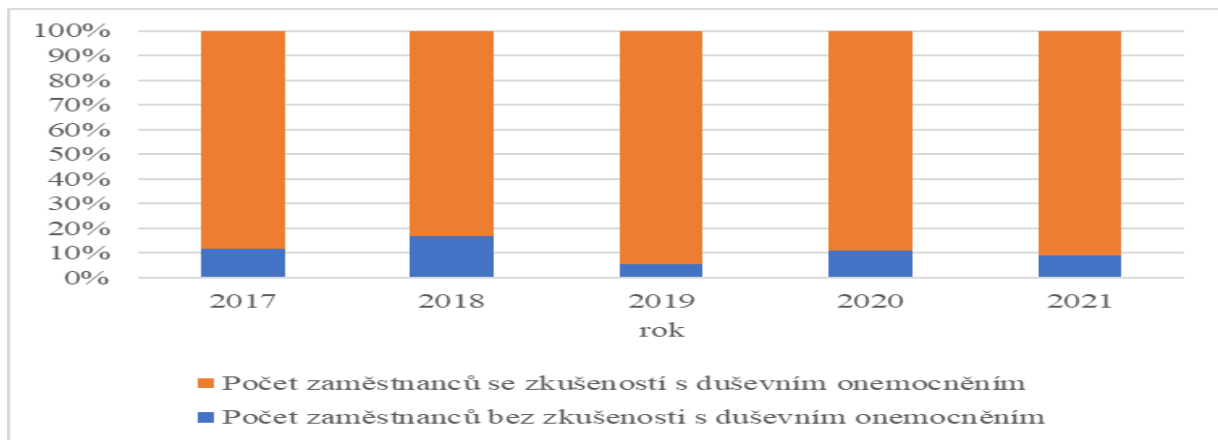

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSŠANA, z. ú.

Z vertikálního rozdílu v úsečkách na obrázku číslo 2.2 je patrné, že celkový i přepočtený počet zaměstnanců organizace se ve sledovaném období let 2017-2021 pravidelně měnil. Celkový počet zaměstnanců i jejich přepočtený stav je z velké části závislý na množství realizovaných projektů v organizaci v daném roce a celkových finančních možnostech organizace, která je na získávání projektů z veřejných zdrojů do jisté míry závislá (viz níže). Řešené projekty jsou zpravidla krátkodobé (v délce cca 1-3 let) a závislé na množství obdržných dotačních prostředků z veřejných rozpočtů obcí, kraje, státu nebo různých fondů EU. Část mezd zaměstnanců je vždy financována z prostředků konkrétního projektu a počet projektů organizace v čase kolísá.

Obrázek číslo 2.3 ukazuje % podíl počtu osob se zdravotním postižením nebo znevýhodněním, kteří byli zaměstnáni v rámci organizace v letech 2017-2021. Z celkového počtu zaměstnanců organizace má více než 80 % z nich přímou zkušenost s některým z typů duševního onemocnění a většina těchto zaměstnanců organizace pracuje na zkrácený pracovní úvazek. Přepočtený počet pracovních úvazků v obrázku číslo 2.2 je tedy ve všech letech nižší než skutečný počet zaměstnanců organizace ve stejných letech hodnoceného období.

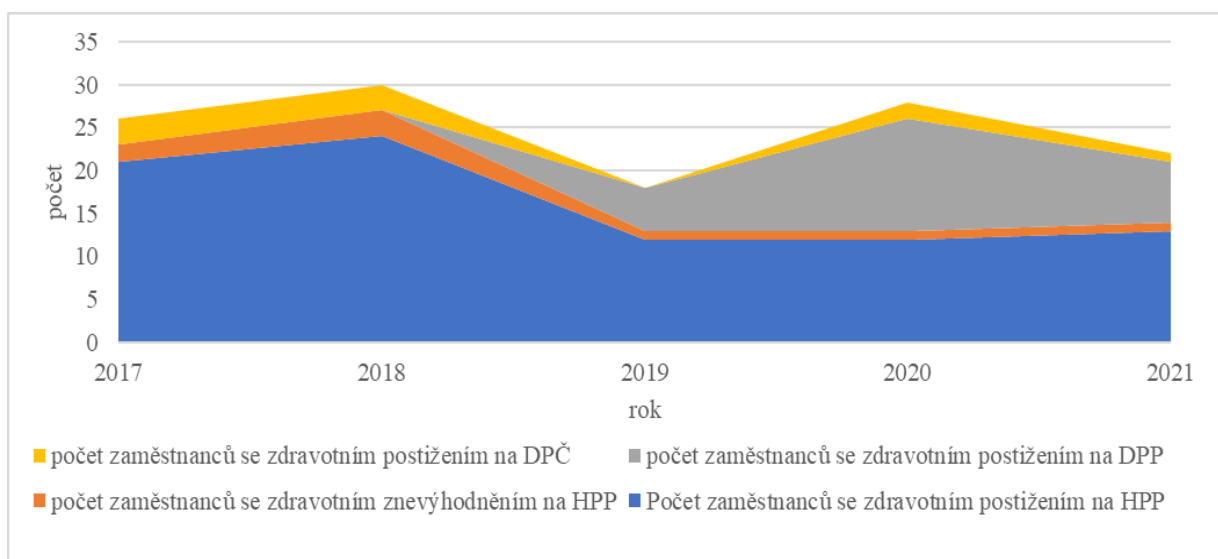
Obr. 2.3: % podíl zaměstnanců s duševním onemocněním k celkovému počtu zaměstnanců organizace MENSSANA, z. ú. v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Obrázek číslo 2.4 pak ukazuje jednotlivé typy uzavřených pracovních poměrů u zaměstnanců organizace MENSSANA, z. ú. v letech 2017-2021. Z celkového počtu zaměstnanců v celém sledovaném období převažují zaměstnanci s hlavním pracovním poměrem se zkušeností se zdravotním postižením, které v letech 2020 a 2021 doplňují zaměstnanci na dohodu o provedení práce se zkušeností se zdravotním postižením. Počet zaměstnanců se zdravotním znevýhodněním na hlavní pracovní poměr je v celém sledovaném období poměrně stabilní, stejně jako počet zaměstnanců na dohodu o pracovní činnosti se zdravotním postižením.

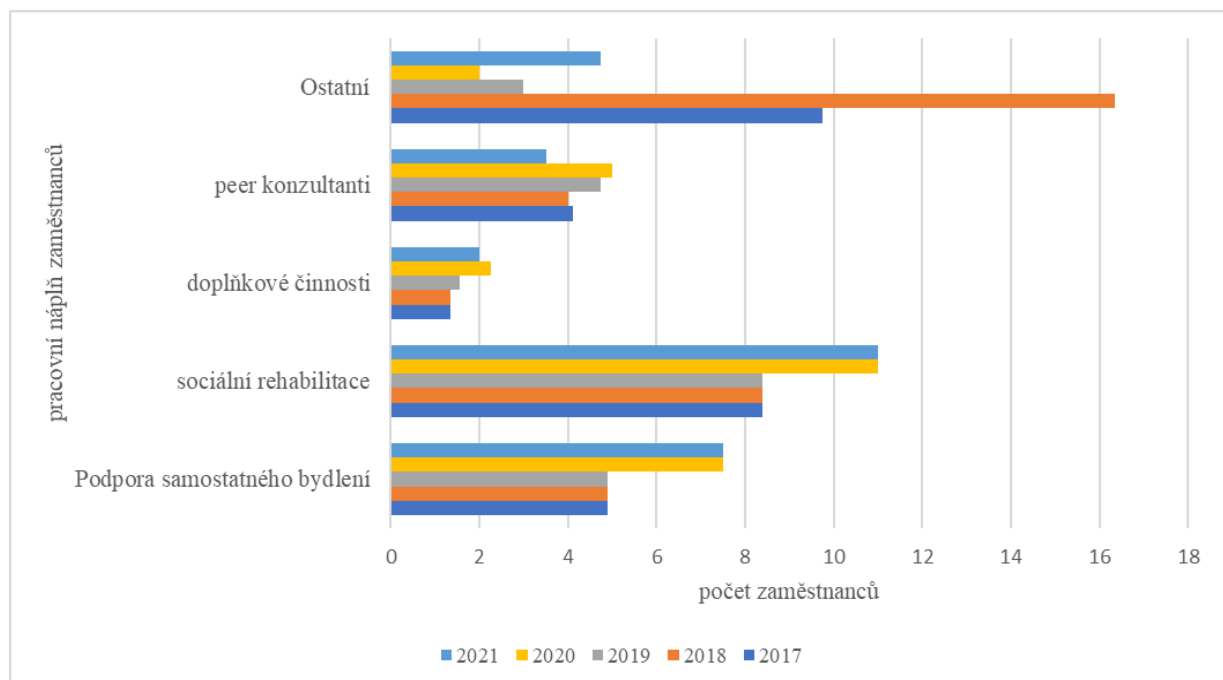
Obr. 2.4: Typ pracovního poměru zaměstnanců organizace MENSSANA, z. ú. v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Následující obrázek číslo 2.5 ukazuje primární náplň činnosti zaměstnanců organizace v hodnoceném období let 2017-2021. Z obrázku je patrné, že počet zaměstnanců se v rámci jednotlivých pracovních kategorií a v čase mění. Dle rozhovorů s managementem organizace MENSANA, z. ú. vyplynulo, že počet zaměstnanců v jednotlivých letech ovlivňují finanční možnosti organizace v mzdové oblasti a skutečný počet zaměstnanců je závislý na množství finančních prostředků získaných v rámci jednotlivých dotačních titulů, resp. schválených a následně i realizovaných projektů z veřejných zdrojů různé vládní úrovně. V letech 2020 a 2021 narostl počet zaměstnanců vykonávajících činnosti sociálních služeb v oblasti sociální rehabilitace i podpory samostatného bydlení klientů, což souvisí s rozvojem této činnosti na základě registrace uvedené sociální služby pro klienty organizace v průběhu roku 2021 v síti sociálních služeb Moravskoslezského kraje s platností od 1. 9. 2021. Počet ostatních zaměstnanců organizace, kteří působí v obslužných profesích naopak v čase klesá a od roku 2019 se ustálil na průměrném počtu cca 4 zaměstnanců z původně 16 v roce 2018 a 10 v roce 2017. Stabilní počet cca 4 zaměstnanců v celém sledovaném období vykazuje organizace u zaměstnanců v pozici peer konzultantů a u cca 2 zaměstnanců vykonávajících činnosti v doplňkové činnosti organizace.

Obr. 2.5: Zařazení zaměstnanců organizace MENSANA dle kategorie vykonávané činnosti v letech 2017-2021

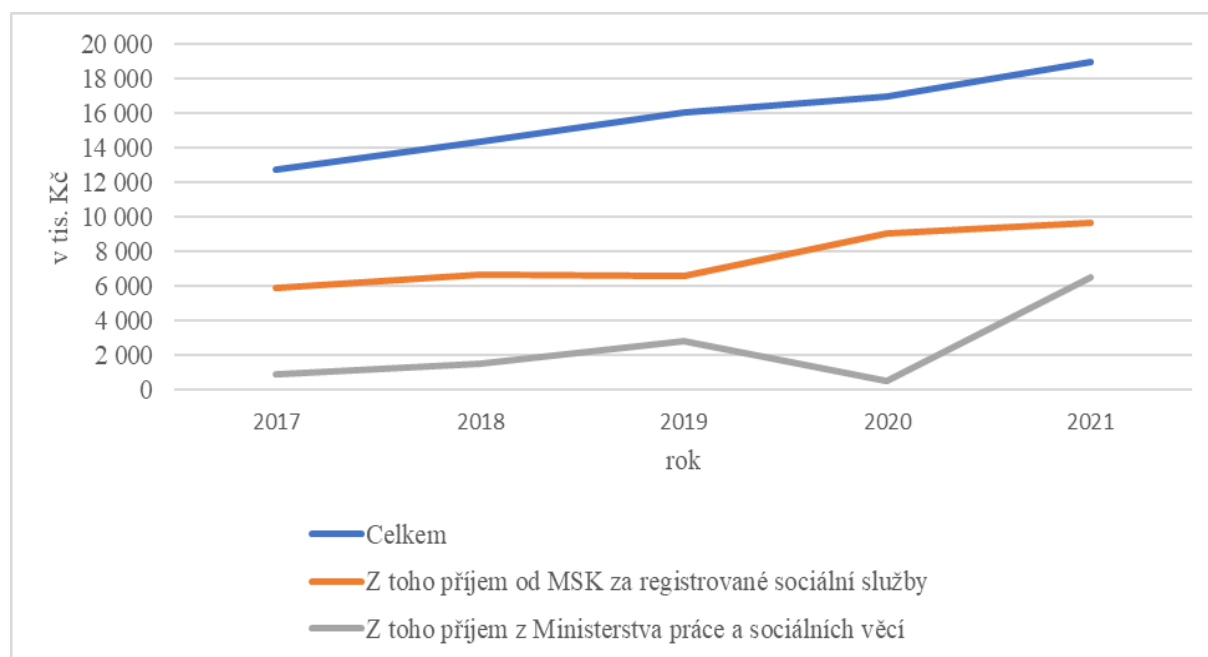
Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že počet zaměstnanců se v hodnocených letech 2017-2021 pohyboval v průměrné výši okolo 25 zaměstnanců. Výjimku představuje pouze rok 2019, kdy v organizace pracovalo pouze 18 zaměstnanců. Z rozhovorů s managementem organizace lze konstatovat, že počet zaměstnanců je primárně závislý na množství schválených a financovaných projektů z veřejných zdrojů různé vládní úrovně. Téměř všichni zaměstnanci organizace mají v průběhu všech sledovaných let osobní zkušenost se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním. Běžné je také v organizace zaměstnávání na zkrácené nebo částečné pracovní úvazky. Od roku 2019 pak přibývá zaměstnanců, kteří pracují v organizaci pouze na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce.

2.2 Finanční zdroje organizace

Množství finančních prostředků organizace na činnost se odvíjí od množství realizovaných projektů v každém jednotlivém roce, respektive množství získaných finančních prostředků na činnost z jednotlivých veřejných rozpočtů v daném roce. Primárním zdrojem financování organizace jsou dlouhodobě prostředky Moravskoslezského kraje poskytované na registrované sociální služby a v roce 2021 také prostředky získané z rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí, jak ukazuje obrázek číslo 2.6.

Obr. 2.6: Primární finanční zdroje organizace MENSANA, z. ú. v letech 2017-2021

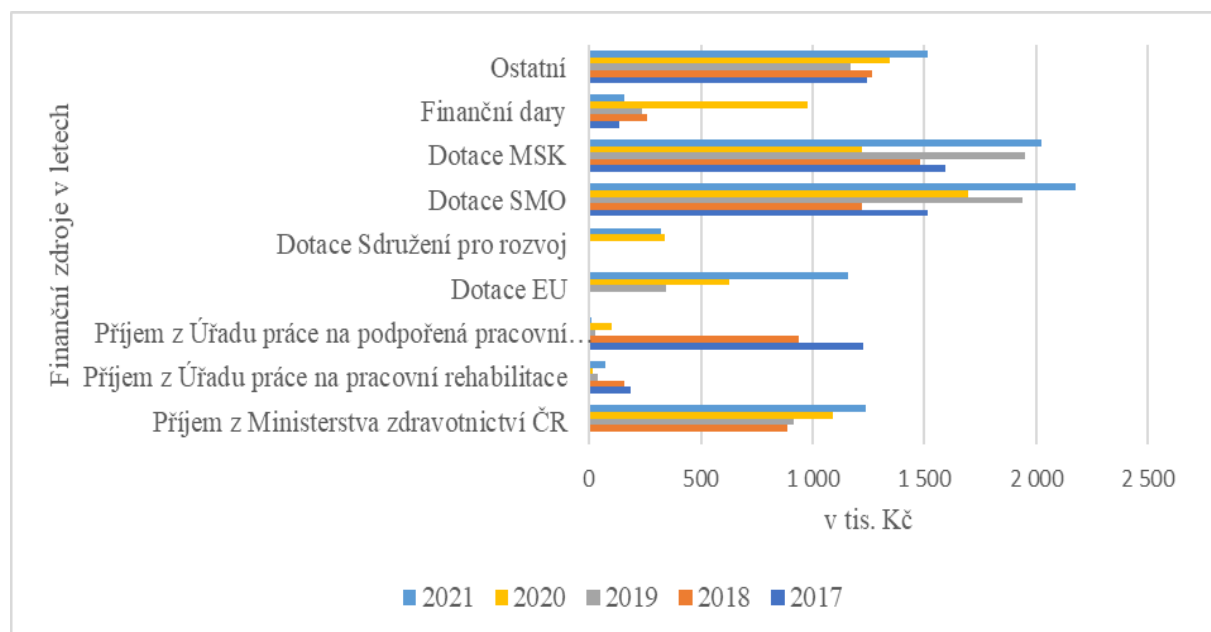
Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Z obrázku číslo 2.6 je patrné, že příjem z rozpočtu Moravskoslezského kraje za registrované sociální služby v čase, s výjimkou roku 2019, absolutně narůstá. Podíl prostředků z MSK na celkových zdrojích organizace činí v průměru 47 %, s minimem 41 % v roce 2019 a maximum 53 % v roce 2020. Prostředky získané z rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí (potažmo strukturálních fondů Evropské unie) jsou ve sledovaném období velmi proměnlivé s průměrem za sledované období 14,5 %. Minimum v podobě 3,2 % bylo zjištěno v roce 2020 a maximum s hodnotou 34,2 % v roce 2021.

Další finanční prostředky plynou do organizace na národní úrovni z rozpočtu Ministerstva zdravotnictví. Nezanedbatelnou část finančních prostředků činí také prostředky lokální úrovně, zejména z dotačních prostředků Moravskoslezského kraje a rozpočtu Magistrátu statutárního města Ostravy (z toho cca 10-15 % z rozpočtu městského obvodu Ostrava-Poruba), kde má organizace MENSANA, z. ú. sídlo své činnosti.

Část finančních prostředků na provoz organizace poskytují také jednotlivé pobočky Úřadu práce ČR, specificky pak na pracovní rehabilitaci a podpořená pracovní místa. Mezi další zdroje lze zařadit finanční dary fyzických a právnických osob a ostatní zdroje (např. poplatky uživatelů Centra trénování paměti, nadační příspěvky), jak ukazuje v jednotlivých hodnocených letech obrázek číslo 2.7.

Obr. 2.7: Další finanční zdroje organizace MENSANA, z. ú. v letech 2017-2021

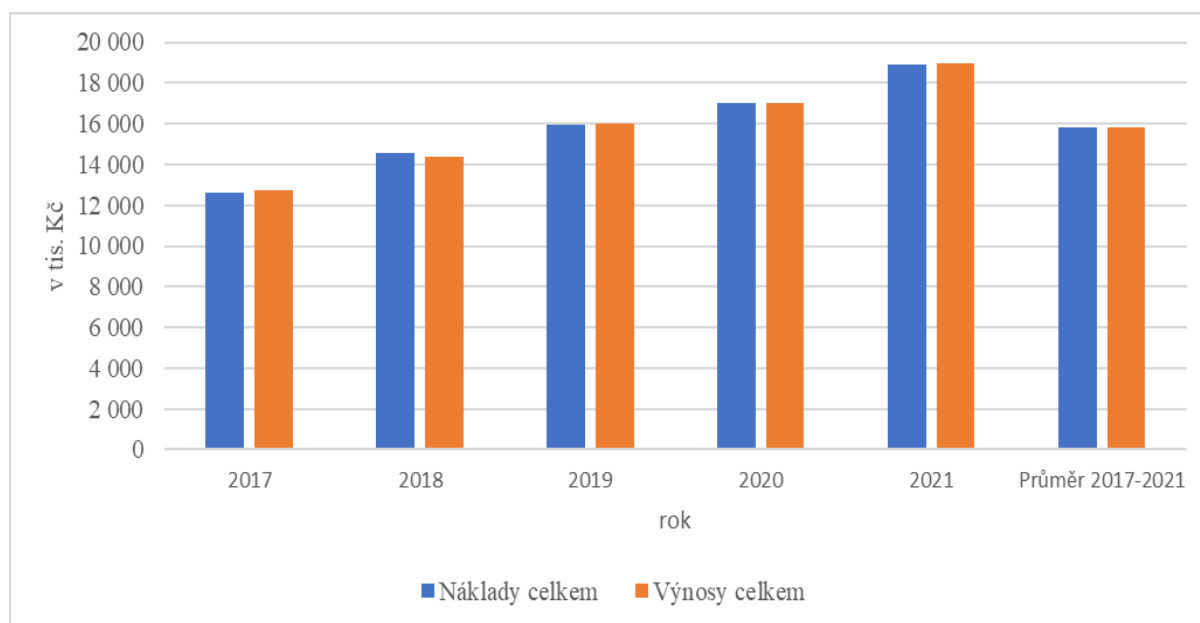
Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Vývoj jednotlivých zdrojů organizace se v hodnocených letech liší. Rostoucí hodnoty jsou v průběhu sledovaných let zaznamenány v rámci prostředků z Ministerstva zdravotnictví ČR a u ostatních zdrojů organizace. Klesající jsou v čase příjmy z prostředků Úřadu práce na pracovní rehabilitace a podpořená pracovní místa, která byla ve větší míře financována zejména v letech 2017 a 2018. Dotace z rozpočtu Evropské unie a Sdružení pro rozvoj se vyskytují v rozpočtu organizace až od roku 2020. Mezi stabilní zdroje lze v celém sledovaném období zařadit prostředky získané z finančních darů a také prostředky získané z dotací Moravskoslezského kraje a Statutárního města Ostravy. Dotační prostředky jsou však v čase poměrně proměnlivé (liší se z roku na rok) a tendence jejich celkového růstu je ve sledovaném období let 2017-2021 jen velmi pozvolná.

2.3 Zhodnocení hospodaření organizace

Z hlediska hospodaření organizace lze konstatovat, že výnosy i náklady, které uvádí obrázek číslo 2.8 jsou ve sledovaných letech téměř vyrovnané. Meziroční tempo růstu se pohybuje v rozmezí 5,9-12,8 % u výnosů a 6,8-15,3 % u nákladů.

Obr. 2.8: Náklady a výnosy organizace MENSANA, z. ú. v letech 2017-2021

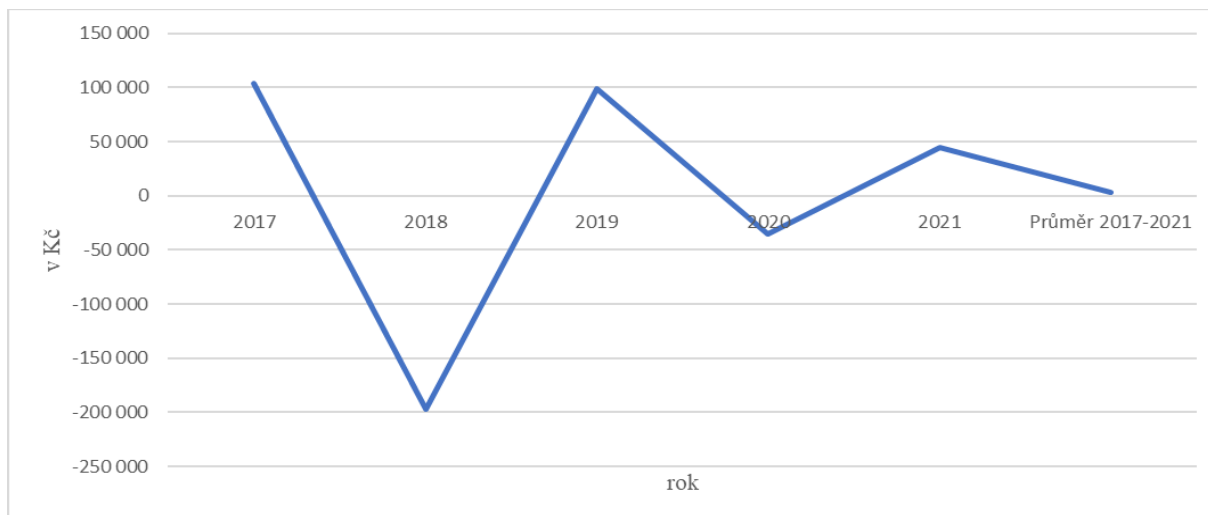

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Obrázek číslo 2.9 ukazuje celkový výsledek hospodaření organizace. Tento je ve sledovaném období let 2017-2021 proměnlivý, z dlouhodobého hlediska ale v podstatě vyrovnaný.

Toto dokumentuje kladná průměrná hodnota výsledku hospodaření za celé sledované období let 2017-2021.

Obr. 2.9: Výsledek hospodaření organizace MENSSANA, z. ú. v letech 2017-2021

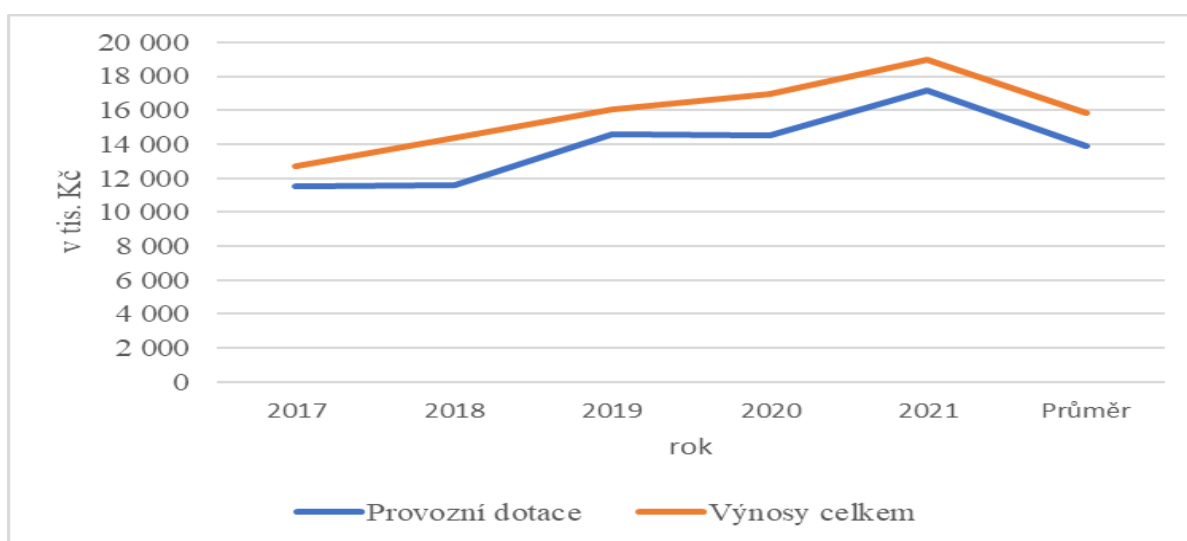

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

2.4 Zhodnocení výnosů organizace

Hospodaření organizace MENSSANA, z. ú. se každoročně neobejde bez získání různých provozních dotací, což ukazuje obrázek číslo 2.10. Příjmy z provozních dotací činí u organizace nejdůležitější položku výnosů ve všech hodnocených letech.

Obr. 2.10: Role provozní dotace ve výnosech organizace v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Podíl provozní dotace na celkových výnosech organizace se v průměru pohybuje na úrovni 88 %. Nejmenší podíl provozních dotací byl zaznamenán v roce 2018, a to 81 % celkových výnosů organizace. Nejvyšší podíl provozní dotace, konkrétně 91 % byl zaznamenán hned ve třech letech hodnoceného období, a to v letech 2017, 2019 a 2021.

Mezi další procentuálně zajímavé položky výnosů, lze ve všech letech zařadit ještě výnosy z nájmu bytů klientům (ChB) a s tím spojené služby (průměrně 6 %), přijaté dary od fyzických a právnických osob (2 %) a tržby z prodeje služeb organizace (4 %). Absolutní zaznamenané hodnoty všech položek výnosů ukazuje tabulka číslo 2.1.

Tab. 2.1: Výnosy organizace MENSSANA, z. ú. v letech 2017-2021

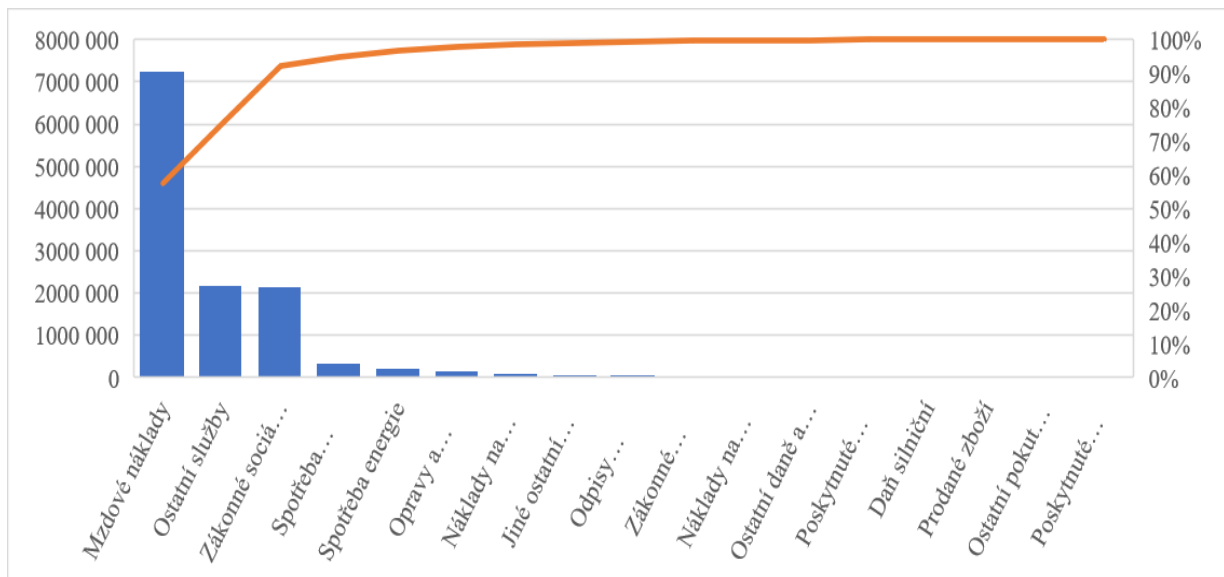
	2017	2018	2019	2020	2021	Průměr
Tržby z prodeje služeb	164 558	1 525 275	372 161	454 246	552 848	613 818
Tržby za prodané zboží	26 230	62 665	20 891	40 318	30 090	36 039
Výnosové úroky	804	1 072	948	1 139	1 112	1 015
Zúčtování fondů	0	1 500	0	0	0	300
Nájemné a služby spojené s nájmem-byty	866 529	901 480	839 429	967 342	1 016 551	918 266
Přijaté příspěvky (dary)	135 881	259 900	236 392	976 610	157 500	353 257
Provozní dotace	11 540 016	11 607 540	14 565 746	14 542 349	17 195 633	13 890 257
Výnosy celkem	12 734 018	14 359 431	16 035 568	16 982 005	18 953 735	15 812 951

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

2.5 Zhodnocení nákladů organizace

Důležitost jednotlivých nákladů organizace v Kč a v procentech dokumentuje Paretův graf v obrázku číslo 2.11. Obrázek znázorňuje rozdělení dat v sestupném pořadí dle výše jednotlivých nákladových položek organizace MENSSANA, z. ú. a z hlediska jejich četnosti spolu s kumulativní čarou na vedlejší ose v %, která znázorňuje procento k celku. Z obrázku je patrné, že mzdové náklady a s nimi spojené zákonné odvody sociálního a zdravotního pojištění spolu s ostatními náklady činí více než 90 % všech nákladů organizace v rámci sledovaného období.

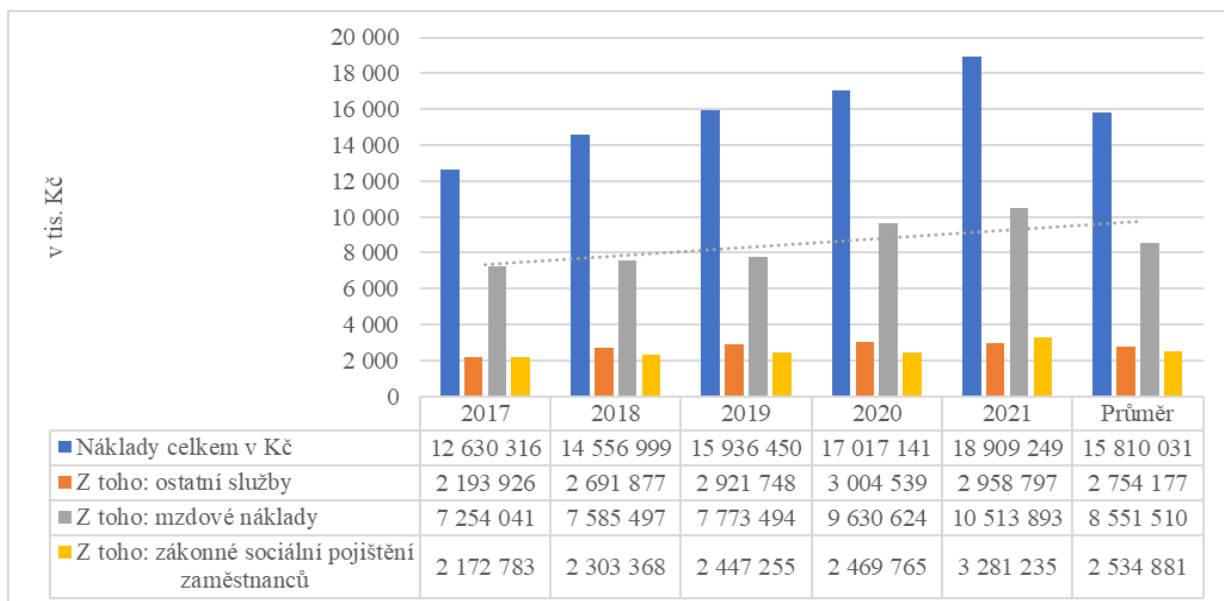
Obr. 2.11: Průměrný podíl jednotlivých složek nákladů na celkových nákladech organizace v letech 2017-2021 v Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Z obrázku číslo 2.12 níže je patrná tendence růstu primárních nákladů organizace v jednotlivých hodnocených letech. Růstovou tendenci zaznamenávají zejména mzdové náklady mezi roky 2019 a 2020 a s nimi spojené povinné odvody zdravotního a sociálního pojištění.

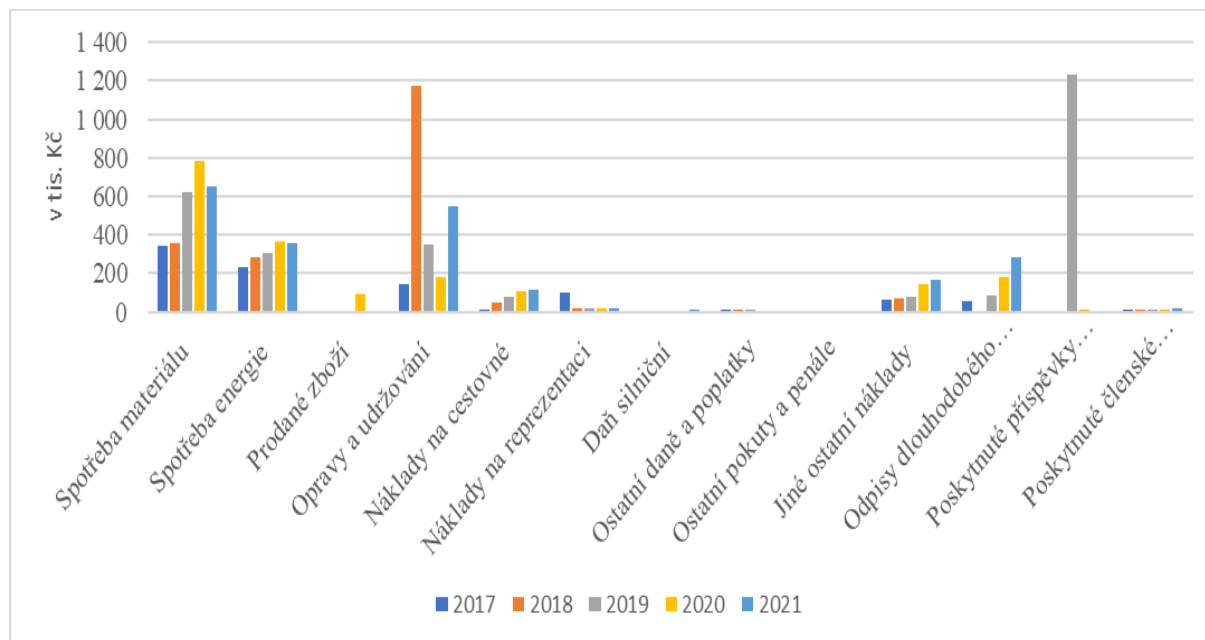
Obr. 2.12: Primární náklady organizace MENSSANA, z. ú. v letech 2017-2021 v tis. Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Obrázek číslo 2.13 pak ukazuje hodnoty všech dalších položek nákladů v tis. Kč, kromě nákladů spojených s ohodnocením zaměstnanců a ostatních provozních nákladů.

Obr. 2.13: Další náklady organizace MENSANA, z. ú. v letech 2017-2021 v tis. Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Z obrázku č. 2.13 je patrné, že mezi další náklady organizace lze zařadit náklady spojené se spotřebou materiálů a energií, které meziročně v absolutních hodnotách, s výjimkou roku 2021, postupně rostou. Na celkových nákladech organizace však činí v průměru necelé 4 %, respektive 2 % u nákladů na energie. Více než jednaprocentní podíl nákladů lze pak zaznamenat ještě u nákladů spojených s opravou a udržováním a u položky poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organizačními jednotkami.

Konkrétní absolutní hodnoty nákladů organizace jsou uvedeny v tabulce číslo 2.2. Nejvyšší tempo růstu celkových nákladů bylo v rámci hodnoceného období zaznamenáno mezi roky 2018 a 2017, kdy tvořil meziroční nárůst všech položek 15 %. Druhý největší nárůst nákladů byl meziročně zaznamenán s hodnotou 11 % mezi roky 2020 a 2021. Celkový růst nákladů byl za sledované období pěti hodnocených let rovných 50 %, kdy největší nárůst byl v položkách Cestovné a Odpisy dlouhodobého majetku. Růst mzdových nákladů, spolu s povinnými odvody činil ve sledovaném pětiletém období let 2021/2017 rovných 45 %.

Tab. 2.2: Náklady organizace MENSANA, z. ú. v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Spotřeba materiálu	339 485	359 898	620 086	783 460	650 077	550 601
Spotřeba energie	231 745	280 515	303 386	367 728	358 903	308 456
Prodané zboží	0	0	0	89 270	340	17 922
Opravy a udržování	145 545	1 174 834	349 863	183 589	547 653	480 297
Náklady na cestovné	14 872	48 056	77 054	107 623	111 931	71 907
Náklady na reprezentaci	99 264	18 052	17 623	18 023	15 709	33 734
Daň silniční	3 473	3 811	4 824	6 404	8 256	5 354
Ostatní daně a poplatky	11 749	11 568	11 549	0	0	6 973
Ostatní pokuty a penále	0	0	0	0	21	4
Jiné ostatní náklady	66 465	70 803	81 734	141 801	164 558	105 072
Odpisy dlouhodobého majetku	58 080	0	82 435	184 555	280 531	121 120
Poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organizačními jednotkami	0	0	1 234 583	15 149	0	249 946
Poskytnuté členské příspěvky	8 720	8 720	10 818	14 610	17 345	12 043
Ostatní služby	2 193 926	2 691 877	2 921 748	3 004 539	2 958 797	2 754 177
Mzdové náklady	7 254 041	7 585 497	7 773 494	9 630 624	10 513 893	8 551 510
Zákonné sociální pojištění	2 151 937	2 274 880	2 418 692	2 469 765	3 281 235	2 519 302
Zákonné pojištění zaměstnanců	20 846	28 488	28 563	0	0	15 579
Náklady celkem	12 630 316	14 556 999	15 936 450	17 017 141	18 909 249	15 810 031

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Z hospodaření organizace ve sledovaných letech 2017-2021 vyplývá, že organizace se snaží hospodařit s vyrovnaným nebo lehce přebytkovým rozpočtem. V letech 2018 a 2020 skončilo hospodaření organizace s drobným schodkem v hospodaření, který byl v průměru hodnocených let pokryt přebytky hospodaření z předchozích let. Výnosy i náklady organizace v čase postupně rostou. Na nákladové straně je to způsobeno zejména růstem mezd a s nimi spojenými odvody sociálního a zdravotního pojištění a postupným rozvojem organizace, která se projevila od roku 2021 v nabídce nové služby klientům, a to prostřednictvím registrace sociální služby Chráněného bydlení. Výnosová strana rozpočtu organizace je závislá na zdrojích získaných prostřednictvím financování sociálních služeb v rámci Sítě sociálních služeb na území Moravskoslezského kraje a dalších dotačních titulů z rozpočtu Moravskoslezského kraje a Statutárního města Ostravy. Bez těchto finančních zdrojů by nebylo možné služby poskytované klientům organizace dlouhodobě realizovat.

3 Centrum trénování paměti „CTP“

Organizace MENSANA, z. ú. sídlí na Ukrajinské ulici v Ostravě-Porubě a poskytuje v rámci své organizační jednotky, kterou je „Centrum trénování paměti“ od listopadu roku 2011 komplexní kognitivní rehabilitaci².

Nabídka odborných aktivit kognitivní rehabilitace je na trhu v rámci Moravskoslezského kraje pro uživatele, tj. klienty poptávající tyto služby, dlouhodobě nedostatečná. V roce 2014 se podařilo organizaci MENSANA, z. ú. získat nevyužívanou budovu v Ostravě-Porubě, která byla po provedení základních stavebních úprav, včetně zajištění bezbariérovosti objektu, slavnostně otevřena v září 2015. Od této doby se také datuje vznik samostatné organizační jednotky organizace MENSANA, z. ú. v podobě zmíněného „Centra trénování paměti“. Hlavní, avšak nikoliv jedinou náplní CTP je poskytování kognitivní rehabilitace klientům. Drtivá část kognitivně rehabilitačních aktivit poskytovaných organizací, byla s otevřením nové

² Pojem rehabilitace lze chápat jako prevence za účelem zachování stávajícího stavu člověka. Rehabilitace se řadí k mezioborovým přístupům, které obsahují zdravotní, pedagogickou, sociálněprávní a psychologickou stránku (Válková 2015; Vostrý, 2021). Světová zdravotnická organizace definuje rehabilitaci jako: „soubor intervencí určených k optimalizaci fungování a snížení invalidity u jedinců se zdravotním postižením v jejich přirozeném prostředí“ (WHO, 2021). Dle Vackové (2020) a Vostrého (2021) můžeme rozlišit mezi sociální, léčebnou, pracovní nebo koordinovanou rehabilitací. Všechny typy rehabilitací pomáhají osobám se zdravotním postižením zachovat svůj fyzický, smyslový, psychický a sociální standard s cílem vyšší soběstačnosti a snížení negativních dopadů. Kognitivní rehabilitace je součástí všech druhů rehabilitace s cílem snížení kognitivního deficitu, tedy navrácení soběstačnosti a zařazení čerpajících osob zpět do běžného života. Dle Prigatano (2004) a Válkové (2015) nemá kognitivní rehabilitace za cíl učit jedince něco nového, spíše jde o navrácení původních znalostí a dovedností jedince, které byly způsobeny poraněním mozku nebo jinou nemocí, které tento orgán lidského těla postihly. Mezi nejčastější onemocnění, které způsobují kognitivní poruchy jsou dle Kit Malia a Anne Brannagan (2010) psychiatrické onemocnění, kam řadíme i deprese, traumatické poškození mozku a mozková příhoda, neurodegenerativní onemocnění způsobená Parkinsonovou, Alzheimerovou nebo Huntingtonovou nemocí, ale i roztroušená skleróza a jiné typy demencí, které se ve větší míře objevují zejména u pacientů ve vyšším věku. Mezi nejčastější formy kognitivní rehabilitace jsou dle Novotné et al (2018) uváděny muzikoterapie, zooterapie, arteterapie a další pohybové terapie, které podporují trénování kognitivních funkcí. V rámci terapie se nejčastěji procvičuje paměť, pozornost, soustředění a orientace v místě a čase. Mezi metody kognitivní rehabilitace řadíme ale i zpracování matematické úlohy, logická cvičení, slovní úlohy a nacvičování koordinace a prostorové orientace spolu s rychlostí zpracovávaných informací. Preiss (2009) uvádí mezi základní způsoby tréninku cvičení pozornosti, práci se slovy, úkoly s čísly, trénink paměti pomocí obrázků či mnemotechnické pomůcky.

bezbariérové budovy, přesunuta na pracoviště v Bulharské ulici v Ostravě-Porubě. Budovu se organizaci MENSSANA, z. ú. podařilo získat za symbolické nájemné do pronájmu od Úřadu městského obvodu Ostrava-Poruba. Budova byla v průběhu let postupně svépomocí adaptována dle potřeb Centra trénování paměti. CTP od té doby funguje jako samostatná a svébytná sociální aktivita, která je poskytována ve velké míře zejména obyvatelům Ostravy-Poruby a blízkého okolí.

V roce 2019 došlo ve spolupráci s Úřadem městského obvodu Ostrava-Poruba k částečné rekonstrukci budovy Centra trénování paměti. Pro potřeby CTP byly dispozičně upraveny dvě dříve samostatné místnosti. Stavební úpravou vznikl nový víceúčelový sál, který byl vybaven moderní PC technikou a novým nábytkem. Pracovníkům CTP to umožnilo realizaci širšího spektra skupinových aktivit, včetně aktivit zaměřených na širokou veřejnost, či ukázek práce pro školní mládež. Provedenou stavební úpravou byla zachována i možnost rozdělit získaný prostor víceúčelového sálu zpět do dvou menších místností, které mohou být využity v případě takového požadavku pracovníky CTP. Od roku 2020 se CTP stalo partnerem Komunitního centra „Všichni spolu“, které rovněž působí v Ostravě – Porubě, a kde je 3x týdně poskytována pracovníky CTP kognitivní rehabilitace. Účastníky jsou zejména obyvatelé městské části Ostrava-Poruba. CTP nabízí své aktivity i dalším spolupracujícím organizacím, resp. jejich uživatelům či členům. Jedná se např. o Středisko pracovní rehabilitace Ostrava Poruba, ROSKA Ostrava, Společnost E a další.

3.1 Kognitivní rehabilitace v rámci Centra trénování paměti

Jak již bylo uvedeno, Centrum trénování paměti poskytuje různé služby v rámci kognitivní rehabilitace. Tato je určena zejména těm klientům organizace, u kterých došlo z nejrůznějších zdravotních příčin k narušení či poškození jejich poznávacích schopností (paměť, logika, prostorová představivost, koncentrace atd.). V důsledku tohoto poškození se pak jednotlivci potýkají s řadou každodenních problémů, zejména v oblasti pracovního uplatnění, rodinného života, či důstojného stáří, které vnímají jako velmi zatěžující.

Původně byl program kognitivní rehabilitace určen pouze pro osoby s duševním onemocněním. Postupně byl program Centra trénování paměti rozšířen i o cílovou skupinu osob s neurologickým a traumatickým postižením mozku a o klienty s mentálním postižením.

Primární cílovou skupinou jsou lidé se zdravotním znevýhodněním, zejména pak osoby s narušenými poznávacími funkcemi v důsledku traumatického poškození, po cévních mozkových příhodách nebo z důvodu chronického organického nebo duševního onemocnění.

V praxi je ke klientům přistupováno zaměstnanci CTP dle specifík jednotlivých cílových podskupin, v závislosti na charakteru jejich postižení, resp. na druhu a závažnosti jejich kognitivního deficitu. Kognitivní rehabilitace je tak přizpůsobena uživatelům s neurologickým postižením, s demencí, s duševním onemocněním apod.

Základem tréninku v rámci CTP jsou počítačové programy, které byly v licenci zakoupeny speciálně pro kognitivní rehabilitaci. Jedná se o programy Happy Neuron a Neurop3 a didaktický systém Logico Piccolo. V rámci uvedených programů mohou klienti CTP řešit písemné a grafické úkoly pod dohledem zkušených sociálních pracovníků. V rámci CTP jsou k dispozici i další tréninkové pomůcky a kolektivní hry. Centrum trénování paměti disponuje také speciálně vybavenou arte-terapeutickou a muziko-terapeutickou dílnou, ve kterých probíhají individuální i skupinové aktivity a také zdravotní cvičení tai-chi. V prostorech CTP je také vymezen prostor, kde s klienty centra pravidelně pracuje externí psycholog. Práce psychologa spočívá zejména ve stanovení správné koncepce kognitivní rehabilitace a na nastavení tréninku, který je připraven na míru individuálně každému z jednotlivých klientů CTP.

Kromě individuální práce s uživatelem poskytuje CTP také paměťový trénink ve formě skupinového setkávání, kdy jsou zadané úkoly řešeny v páru nebo v celé skupině, a to s důrazem na sociální aspekty tréninku. Zájem klientů o kognitivní rehabilitaci je pracovníky CTP hodnocen stále jako velmi vysoký.

3.2 Typologie klientů Centra trénování paměti

Aktivity Centra trénování paměti i záměr činnosti organizace je plně v souladu se strategií rozvoje MSK 2019 – 2027 (zejména prioritní oblasti PS1 – Podnikavější a inovativnější kraj, PS2 – Vzdělanější a zaměstnanější kraj, a PS3 – Zdravější a soudržnější kraj) a s Národní strategií ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí - Zdraví 2020, kterou vydalo Ministerstvo zdravotnictví ČR v roce 2015. Centrum trénování paměti navštěvují primárně 3 skupiny klientů, na jejichž modelovém příkladu bude dále zpracována ekonomická stránka

poskytované péče. Jedná se o klienty s traumatickým poškozením mozku, klienty s neurologickým a neurodegenerativním poškozením mozku a klienty s duševním onemocněním.

3.2.1 Klienti CTP s traumatickým poškozením mozku

Jde o osoby, jejichž kognitivní deficit je způsoben primárně v důsledku traumatického poškození mozku, tj. vlivem působení vnější síly. Mechanismem takového úrazu bývá úder do hlavy nebo pád z výšky (autonehoda, napadení, pád na kole, na lyžích či na bruslích apod.) V důsledku prudké a náhlé změny pohybu nebo zastavení pohybu hlavy může dojít nejen k primárnímu poškození lebky, ale díky energetické setrvačnosti mozku, který naráží na vnitřní stranu mozkovny, i ke zhmoždění mozku nebo krvácení, aniž by došlo k porušení stavby lebky.

Velmi často se traumatické poškození mozku týká mladších ročníků a osob produktivního věku, které žijí aktivním životem – k úrazům dochází při sportu, při provozování adrenalinových aktivit nebo kontaktních disciplín, ale také při dopravních nehodách nebo v zaměstnání nedodržením bezpečnostních předpisů.

Kognitivní deficit zde vzniká náhle a v poměrně výrazné intenzitě, nicméně se jedná o skupinu s poměrně dobrou prognózou. Návrat na předchozí kognitivní úroveň bývá zpravidla poměrně úspěšná a rychlá, navíc motivovaná snahou vrátit se do běžného života (návrat do školy, do zaměstnání, k péči o děti apod.)

3.2.2 Klienti CTP s neurologickým a neurodegenerativním poškozením mozku

Nejpočetnější skupinu v rámci této skupiny představují osoby, jejichž kognitivní deficit je primárně podmíněn prodělaným neurologickým onemocněním mozku. Zahrnuje velmi širokou skupinu diagnóz, spadajících mezi tzv. netraumatická poranění mozku (tj. poranění způsobená bez zapříčinění vnější mechanické síly). Podkladem bývají nejčastěji cévní mozková příhoda, infekční onemocnění mozku nebo onkologická onemocnění mozku.

Zvláštní podskupinou jsou dále neurodegenerativní onemocnění, typicky demence nejružnější etiologie. Populace stárne a zároveň také roste úroveň ošetrovatelské péče, která umožňuje pacientům dožít se vysokého věku i přes závažné projevy těchto onemocnění. Demence začíná zprvu plíživě, kdy jsou její symptomy (zapomínání, zanedbávání hygieny apod.) připisovány stáří nebo osobnostnímu nastavení pacienta. V dalších fázích se však nemoc projevuje

celkovým a závažným narušením mozkové činnosti, pacienti se stávají zcela závislími na pomoci okolí a později jsou upoutáni na lůžko. Z hlediska kognitivní rehabilitace bohužel nelze očekávat významná zlepšení; její poskytování je orientováno především na zmírňování projevů onemocnění a podporu soběstačnosti do té míry, dokud to psychický stav pacienta umožňuje.

3.2.3 Klienti CTP s duševním onemocněním

Specifickou skupinou z hlediska kognitivní rehabilitace jsou lidé s duševním onemocněním. Často zde může docházet ke střídání stabilní fáze, kdy je onemocnění v útlumu a kdy jsou schopni zvládat běžný každodenní život bez nutnosti kognitivní podpory, a fáze relapsu, kdy dochází ke znovupropuknutí nemoci vyžadující psychiatrickou intervenci.

Největší část představují pacienti se závažnějšími diagnózami z okruhu SMI (Serious Mental Illness), jako jsou psychotická onemocnění a schizofrenie, deprese a bipolární afektivní porucha.

Psychotická onemocnění a schizofrenie jsou poruchy myšlenkových procesů s omezením emočního vnímání. Projevuje se u klientů chybnou interpretací reality, sluchovými halucinacemi, paranoidními či bizarními bludy nebo zmatenou řečí. Častá je sociální či pracovní dysfunkce a kognitivní deficit.

Deprese je dlouhotrvající porucha projevující se snížením až vymizením schopnosti prožívat potěšení a dále patologickým smutkem. Jedná se o závažný, dokonce někdy i život ohrožující stav. Kromě farmakologické léčby je nezbytná i odborná psychoterapeutická pomoc.

Bipolární afektivní porucha je řazena mezi duševní poruchy, při níž dochází k patologickým změnám nálady, tzn. střídají se stavy mánie (nepřiměřeně veselá nálada, přeceňování svých schopností, zrychlené myšlení) a deprese (hluboké stavy smutku, pesimismus, nízké sebehodnocení).

U všech duševních onemocnění je v obecné rovině potřeba především po odeznění akutní fáze onemocnění navázat na podporu kognitivních funkcí pacientů, aby mohlo dojít k jejich uzdravení a zapojení jedince do běžného fungování. Kromě samotné diagnózy zde velkou roli sehrává také silná medikace, kterou tyto pacienti užívají a může mít významný vliv na jejich kognitivní výkonnost.

3.3 Charakteristika klientů Centra trénování paměti

V rámci CTP prošlo programem kognitivní rehabilitace, resp. jednotlivými intervencemi za období let 2015-2021 celkem 891 klientů, z toho za sledované období let 2017-2021 se jednalo o 653 klientů. Z uvedeného počtu má v průběhu sledovaných let cca 60-80 % klientů trvalé bydliště na území Statutárního města Ostrava, zbylých 20-40 % klientů dojíždí na intervence z širšího území Moravskoslezského kraje. Údaje o počtu klientů dojíždějících z území mimo Statutární město Ostrava se v jednotlivých letech liší. Před rozšířením onemocnění Covid-19 se počet mimoostravských klientů v centru postupně zvyšoval a nejvyšší byl v roce 2018. V posledních sledovaných letech se však počet dojíždějících klientů ustálil na cca 1/5 celkového počtu klientů, kteří navštěvují intervence CTP. Rozdělení klientů dle pohlaví je dle pracovníků CTP téměř rovnoměrné. Rozdělení klientů dle jednotlivých kategorií postižení pak ukazuje tabulka číslo 3.1.

Tab. 3.1: Klienti Centra trénování paměti v letech 2015-2021 dle onemocnění

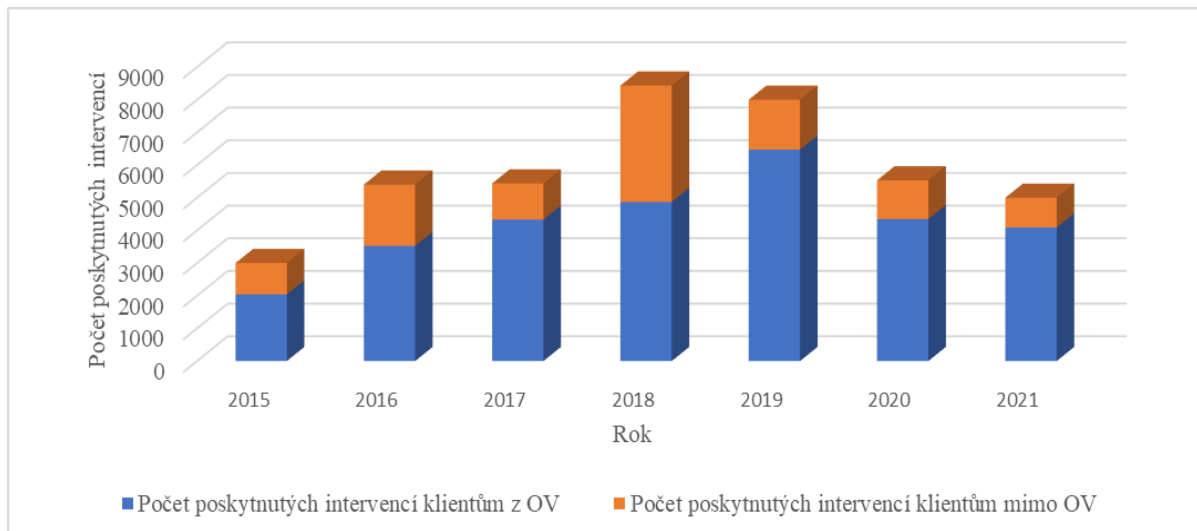
Počet klientů CTP	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2015-2021
S duševním onemocněním	43	51	32	42	43	46	62	319
S neurologickým onemocněním	42	63	61	87	56	38	47	394
S traumatickým postižením mozku	12	11	12	13	19	16	5	88
S mentálním postižením	0	16	18	19	13	12	12	90
Celkem	97	141	123	161	131	112	126	891
Z toho s bydlištěm v OV	66	92	98	93	106	88	103	646
Mimo OV, v rámci MSK	31	49	25	68	25	24	23	245
Celkem poskytnutých intervencí	3 000	5 400	5 437	8 433	7 999	5 532	5 000	40 801
Počet intervencí připadajících na klienta v měsíci	2,58	3,19	3,68	4,36	5,09	4,12	3,31	3,82

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Z tabulky číslo 3.1 je patrné, že největší počet intervencí byl v jednotlivých sledovaných letech CTP poskytnut osobám s neurologickým onemocněním, cca 34-54 % všech intervencí v jednotlivých letech. V posledních dvou sledovaných obdobích (roky 2020 a 2021) však již převažuje počet intervencí poskytnutých osobám s duševním onemocněním, které činí v roce 2021 necelou polovinu všech poskytnutých intervencí. Intervence poskytnuté osobám s duševním a neurologickým onemocněním bylo celkově v jednotlivých letech poskytováno mezi 75-88 % celkového počtu realizovaných intervencí. Celkem je v hodnoceném období 12-25 % všech intervencí poskytováno osobám s traumatickým postižením mozku a osobám

s mentálním postižením. Procentuální podíl poskytnutých intervencí dle trvalého bydliště klientů ukazuje obrázek číslo 3.1.

Obr. 3.1: Počet poskytnutých intervencí CTP v letech 2015-2021 dle trvalého bydliště klientů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Za rok 2021 prošlo programem kognitivní rehabilitace v CTP 126 uživatelů, a to i přes omezení plynoucí z protiepidemických opatření v souvislosti s nemocí COVID-19. Všechny intervence byly poskytnuty osobám ve věkovém rozmezí 21 až 83 let. Z celkového počtu bylo v roce 2021 62 osob s duševním onemocněním, 47 osob s neurologickým onemocněním, 5 osob s traumatickým postižením mozku a 12 osob s mentálním postižením. Trvalé bydliště na území města Ostravy mělo 103 klientů, ostatní klienti do CTP dojížděli z ostatních území Moravskoslezského kraje, zejména pak z přilehlého okresu Opava.

V průběhu sledovaného období byl každému jednotlivci tréninkový program přizpůsoben pracovníky CTP dle jeho individuálních zdravotních i psychických dispozic. Počet poskytnutých intervencí každému klientu se odvíjel od časových možností CTP, resp. jednotlivých sociálních pracovníků a časových možností každého klienta. Běžně tak jsou intervence poskytovány CTP klientům jednou až dvakrát za týden v délce cca 60 min. Mimo tuto dobu, kdy je s každým klientem pracováno individuálně, mohou klienti strávit v Centru trénování paměti i další čas, např. individuální práci na PC, či jinými aktivitami, nejčastěji formou např. deskových her, arteterapie nebo muzikoterapie.

Za rok 2020 využilo aktivity CTP 112 lidí, z toho 88 lidí s trvalým bydlištěm na území Statutárního města Ostrava, z tohoto počtu pak bylo 31 klientů s trvalým bydlištěm na území městské části Ostrava – Poruba, kde má CTP své sídlo a jednotlivá pracoviště. Z celkového počtu registrovaných klientů bylo 46 osob s duševním onemocněním, 38 osob s neurologickým onemocněním, 16 osob s traumatickým postižením mozku a 12 osob s mentálním postižením.

Za 12 měsíců roku 2019 prošlo kognitivní rehabilitací v CTP 131 uživatelů, z čehož bylo 43 osob s duševním onemocněním, 56 osob s neurologickým onemocněním, 19 osob s traumatickým postižením mozku a 13 osob s mentálním postižením. Z celkového počtu účastníků bylo 106 osob s trvalým pobytem na území správního obvodu Statutárního města Ostravy, z toho 47 osob (31 %) z městské části Ostrava – Poruba. Průměrný počet uživatelů, kteří prošli Centrem trénování paměti za týden, byl 89 osob.

V roce 2018 se účastnilo kognitivní rehabilitace v CTP 161 uživatelů, z čehož bylo 42 osob s duševním onemocněním, 87 osob s neurologickým onemocněním, 13 osob s traumatickým postižením mozku a 19 osob s mentálním postižením. Z celkového počtu účastníků bylo 93 osob (60 %) s trvalým bydlištěm na území Statutárního města Ostravy, zbylý počet uživatelů měl trvalé bydliště na území Moravskoslezského kraje.

V roce 2017 prošlo kognitivní rehabilitací v CTP 123 uživatelů, z čehož bylo 32 osob s duševním onemocněním, 61 osob s neurologickým onemocněním, 12 osob s traumatickým postižením mozku a 18 osob s mentálním postižením. Z celkového počtu účastníků bylo 98 osob (80 %) z území Statutárního města Ostrava, zbylý počet klientů dojížděl do CTP z území Moravskoslezského kraje, zpravidla pak z blízkého okolí města Ostravy.

Za 12 měsíců roku 2016 prošlo kognitivní rehabilitací v CTP 141 uživatelů, z čehož bylo 51 osob s duševním onemocněním, 63 osob s neurologickým onemocněním, 11 osob s traumatickým postižením mozku a 16 osob s mentálním postižením. Z celkového počtu účastníků bylo 92 osob (65 %) z Ostravy, z toho přesná polovina z městské části Ostrava – Poruba.

V roce 2015 prošlo kognitivní rehabilitací celkem 97 uživatelů, z čehož bylo 43 osob s duševním onemocněním, 42 osob s neurologickým onemocněním a 12 osob s traumatickým postižením mozku. Z celkového počtu účastníků bylo 66 osob (68 %) s trvalým bydlištěm na území Statutárního města Ostravy.

V průběhu hodnoceného období byl tréninkový program klientům přizpůsoben dle individuálních a psychických dispozic každého jednotlivce. Počet realizovaných kognitivně-rehabilitačních intervencí se v CTP v čase postupně zvyšoval a pohyboval se dle metodiky Moravskoslezského kraje v rozmezí cca tří až osmi tisíc jednotlivých sezení. Stav pravidelného počtu klientů se v jednotlivých letech pohyboval v rozmezí cca 70-100 klientů, kteří se účastní individuálního tréninku nebo skupinových setkání, někteří z nich pak využívali obou druhů kognitivní rehabilitace (individuální i skupinové).

V každém ze sledovaných let byly mimo pravidelné intervence s dlouhodobými klienty CTP realizovány i další aktivity pro potenciální zájemce z řad široké odborné i laické veřejnosti, kteří se mohli zúčastnit realizovaných osvětových programů a přednášek, např. Dne trénování paměti, Týdne trénování paměti, Dne otevřených dveří apod. Procentuální podíl počtu jednotlivých onemocnění, které se účastnili intervencí v CTP ukazuje tabulka číslo 3.2.

Tab. 3.2: Procentuální podíl klientů v CTP v letech 2015-2021

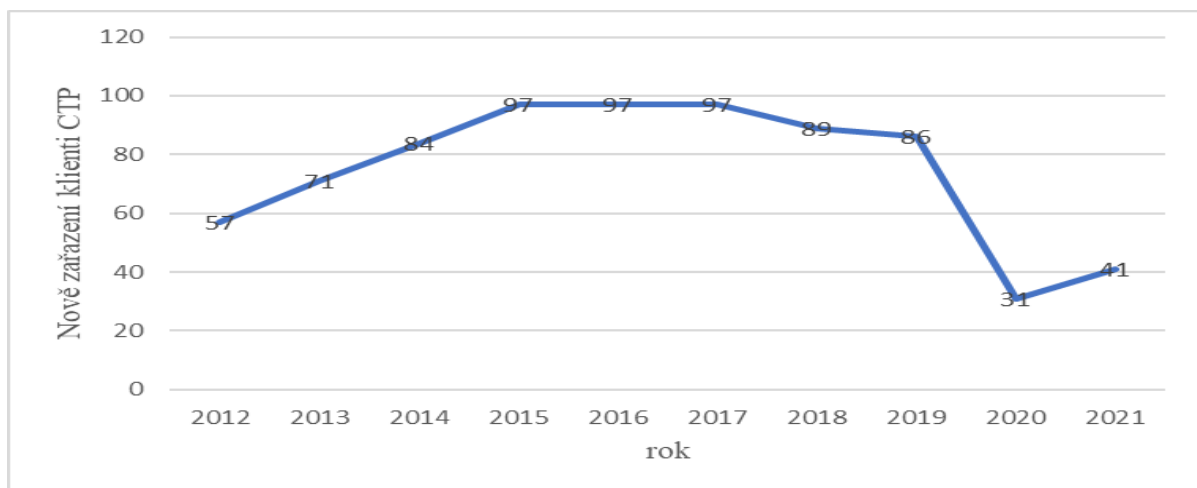
Klienti CTP v %	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
S duševním onemocněním	44,33	36,17	26,02	26,09	32,82	41,07	49,21
S neurologickým onemocněním	43,30	44,68	49,59	54,04	42,75	33,93	37,30
S traumatickým poškozením mozku	12,37	7,80	9,76	8,07	14,50	14,29	3,97
S mentálním poškozením	0,00	11,35	14,63	11,80	9,92	10,71	9,52
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Z toho s bydlištěm v OV	68,04	65,25	79,67	57,76	80,92	78,57	81,75
Mimo OV, v rámci MSK	31,96	34,75	20,33	42,24	19,08	21,43	18,25
Celkem poskytnutých intervencí	3000	5400	7000	8500	7900	5500	5000
Počet poskytnutých intervencí klientům z OV	2041	3523	5577	4910	6392	4321	4087
Počet poskytnutých intervencí klientům mimo OV	959	1877	1423	3590	1508	1179	913

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Zájem o kognitivní rehabilitaci v rámci CTP měl v období před pandemií Covid-19 vzestupnou tendenci. Toto je patrné z počtu osob, které byly do programu od zahájení v roce 2012 každoročně zařazeny. Obrázek číslo 3.2 ukazuje počet nově zařazených pravidelných uživatelů v jednotlivých letech a stagnaci růstu nových uživatelů po roce 2019. Momentální počty intervencí i nových klientů v rámci CTP jsou na setrvalé úrovni a momentálně jsou na jedné straně limitovány nerostoucím počtem kmenových zaměstnanců, jejich specifickým vzděláním a zkušenostmi a na straně druhé současným způsobem financování poskytovaných služeb. CTP je organizační jednotkou mateřské organizace MENSANA, z. ú, která je primárně závislá na veřejně získaných finančních prostředcích, které jsou managementem organizace získávány

převážně formou jednoletých či víceletých specificky zaměřených grantů, a to jak ze strukturálních fondů Evropské unie, tak i z grantových schémat v rámci veřejných rozpočtů Statutárního města Ostravy a Moravskoslezského kraje (viz výše). Tento systém financování, převážně z krátkodobých grantů z roku na rok je dlouhodobě nevhodný a výrazně rizikový, je jedním z limitujících faktorů dlouhodobého rozvoje nejen organizace MENSANA, z. ú., ale i jím zřizovaného Centra trénování paměti. Tento nevhodný systém financování má negativní dopady z hlediska dlouhodobého rozvoje Centra trénování paměti a jím poskytovaných služeb klientům.

Obr. 3.2: Počet nově zařazených klientů v rámci služeb CTP od roku 2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Z obrázku číslo 3.2 je patrná nejprve vzrůstající tendence počtu nově zařazených klientů, kteří pravidelně využívali služeb kognitivní rehabilitace v letech 2012-2015. Toto období je charakteristické tím, že CTP nefungovalo jako samostatná organizační jednotka společnosti MENSANA, z. ú.. V roce 2015 došlo k vzniku samostatné organizační jednotky v podobě CTP. Období let 2015-2019 je charakteristické setrvalým počtem každoročně nově zařazených (a v podstatě i vyřazených) klientů při čerpání služeb CTP. Nástup nemoci Covid-19 a s ní spojená omezení, nejen v oblasti setkávání se většího počtu osob, ale také restrikce v celé řadě dalších oblastí, postihly negativně i zájem nových klientů o zařazení do databáze pravidelných klientů CTP, kteří využívají služby CTP v oblasti kognitivní rehabilitace v letech 2020 a 2021.

3.4 Financování služeb Centra trénování paměti běžnou formou

Tabulka číslo 3.3 uvádí celkový počet klientů CTP v letech 2017-2021, kteří využívali nabízené služby v členění na platící/neplatící, resp. spolupodílející se na platbách za poskytované služby.

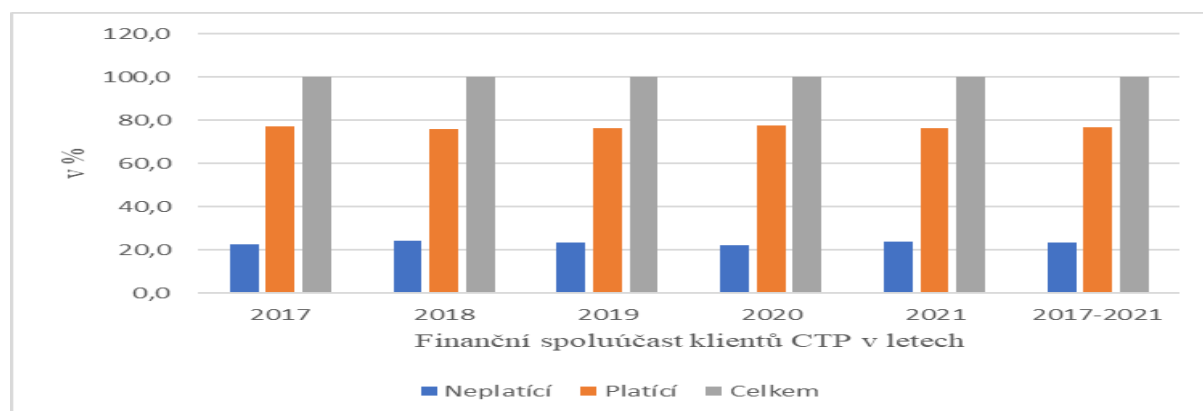
Tab. 3.3: Počet klientů CTP v letech 2017-2021 dle finanční spoluúčasti na službách

Počet klientů CTP/rok	2017	2018	2019	2020	2021	Průměr 2017-2021
Neplatící	28	39	31	25	30	31
Platící	95	122	100	87	96	100
Celkem klientů	123	161	131	112	126	131

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Obrázek číslo 3.3 pak uvádí % poměr podílu počtu klientů, kteří se alespoň částečně spolupodílí při financování služeb CTP v daném roce. Z obrázku je patrné, že poměr počtu platících a neplatících klientů se ve sledovaných letech zásadním způsobem nemění a v průměru pouze cca každému čtvrtému klientu (24 % z celku) jsou služby CTP poskytovány bezplatně, tj. plně financovány prostřednictvím sociálních služeb, zbylých 76 % klientů CTP si na poskytované služby částečně přispívá z vlastních zdrojů.

Obr. 3.3: % podíl klientů s finanční spoluúčastí na nákladech CTP v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSSANA, z. ú.

Z dotazníkového šetření³ mezi klienty CTP, kteří byli zapojeni do testování distančních forem poskytování služeb vyplývá, že vzhledem k finanční náročnosti poskytovaných služeb CTP je platba vybíraná od platících klientů za služby spíše symbolická a nepokrývá náklady CTP při poskytování nabízených služeb a je tudíž dofinancována z dalších prostředků organizace MENSSANA, z. ú.

³ Kompletní výsledky dotazníkového šetření jsou součástí čtvrté části výzkumné zprávy níže.

Z několika schůzek a proběhlých diskusí s managementem organizace MENSŠANA, z. ú. vyplynulo, že nájem budovy CTP od městského obvodu Ostrava – Poruba byl v hodnoceném období pouze symbolický a ročně se pohybuje pouze v řádu nižších stokorun za rok, což je dáno sníženým nájemným jakožto kompenzace za provedené stavební úpravy budovy, které proběhly prostřednictvím organizace MENSŠANA, z. ú. a to hlavně svépomocí.

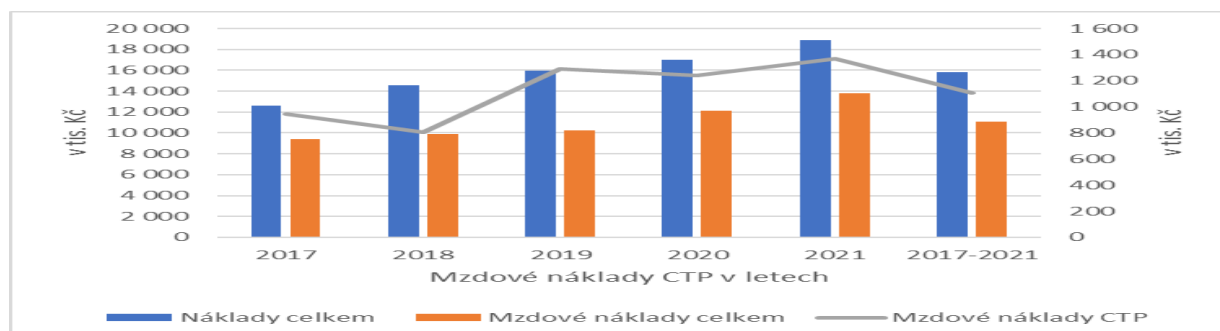
Tab. 3.4: Náklady na mzdy a zákonné sociální pojištění zaměstnanců u budovy CTP na celkových nákladech organizace MENSŠANA, z. ú. v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Celkové náklady MENSŠANA, z.ú.	12 630 316	14 556 999	15 936 450	17 017 141	18 909 249	15 810 031
Mzdové náklady MENSŠANA, z.ú.	7 254 041	7 585 497	7 773 494	9 630 624	10 513 893	8 551 510
Zákonné sociální pojištění zaměstnanců MENSŠANA, z.ú.	2 172 783	2 303 368	2 447 255	2 469 765	3 281 235	2 534 881
Mzdové náklady MENSŠANA celkem	9 426 824	9 888 865	10 220 749	12 100 389	13 795 128	11 086 391
% podíl mzdových nákladů organizace MENSŠANA, z.ú.	74,64	67,93	64,13	71,11	72,95	70,12
Mzdové náklady CTP (2,85 úvazku)	942 682	805 236	1 288 900	1 242 743	1 367 517	1 107 862
Náklady CTP na 1 pracovní úvazek	330 766	282 539	452 246	436 050	479 831	388 723
% podíl mzdových nákladů CTP na celkových nákladech organizace	7,46	5,53	8,09	7,30	7,23	7,01

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSŠANA, z. ú.

Náklady spojené se službami poskytovanými CTP, tak tvoří hlavně náklady na mzdy zaměstnanců ve výši 2,85 úvazků všech pracovníků organizace, což dokumentuje tabulka číslo 3.4 a obrázek číslo 3.4.

Obr. 3.4: Mzdové náklady CTP v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSŠANA, z. ú.

Z diskuse s managementem organizace dále vyplynulo, že kromě mzdových nákladů spotřebovává CTP další finanční prostředky, zejména náklady na energie spojené s provozem budovy CTP a další služby. Náklady na energie se v čase zásadním způsobem nemění a pohybují se každoročně ve výši cca 30 % celkových nákladů vynaložených za spotřebované energie organizace. Náklady spotřebované v rámci kategorie služeb tvoří u CTP pouhé cca 1 % celkových nákladů vynaložených na služby. Hodnoty v letech 2017-2021 uvádí tabulka číslo 3.5.

Tab. 3.5: Náklady na energie a ostatní služby u budovy CTP v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Celkem - náklady na energie v Kč	231 745	280 515	303 386	367 728	358 903	308 456
Celkem - ostatní služby v Kč	2 193 926	2 691 877	2 921 748	3 004 539	2 958 797	2 754 177
Náklady na energie CTP v Kč (30 %)	69 524	84 155	91 016	110 318	107 671	92 537
Náklady ostatní služby CTP v Kč (1 %)	21 939	26 919	29 217	30 045	29 588	27 542

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Procentuálně malý podíl nákladů na služby je u budovy CTP způsoben tím, že organizace MENSANA, z. ú. vlastní větší počet nemovitostí (zejména bytů), které pronajímá klientům v tíživé sociální situaci. Služby spojené s provozem ostatních budov organizace a pronájmem bytů činí zbylých 99 % celkových nákladů na služby. U dalších nákladových položek se provoz CTP podílí dle managementu organizace cca 12,5 % z jednotlivých účetních položek. Konkrétně se tedy jedná o nákladové položky spotřeba materiálu, opravy a udržování, cestovné, náklady na reprezentaci a jiné ostatní náklady. Vyčíslení dalších nákladů CTP v letech 2017-2021 uvádí tabulka číslo 3.6.

Tab. 3.6: Další náklady fungování CTP v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Spotřeba materiálu	42 436	44 987	77 511	97 933	81 260	68 825
Opravy a udržování	18 193	146 854	43 733	22 949	68 457	60 037
Náklady na cestovné	1 859	6 007	9 632	13 453	13 991	8 988
Náklady na reprezentaci	12 408	2 256	2 203	2 253	1 964	4 217
Jiné ostatní náklady	8 308	8 850	10 217	17 725	20 570	13 134
Další náklady celkem	83 204	208 955	143 295	154 312	186 241	155 201

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Z tabulky číslo 3.6 je patrné, že další náklady jsou v čase velmi proměnlivé a mají tendenci postupného růstu. Mezi vyšší položky lze u CTP uvést výdaje na opravy a udržování v roce

2018 a od roku 2019 postupný růst nákladů na položce spotřeba materiálu. Tyto dvě položky tvoří s výjimkou roku 2017 v průměru více než 80 % z dalších nákladů.

Tabulka číslo 3.7 a obrázek číslo 3.5 nám pak ukazují celkové náklady CTP v letech 2017-2021 ze kterých je patrný objemový nárůst finančních prostředků vynakládaných na mzdy a s nimi spojené sociální a zdravotní pojištění.

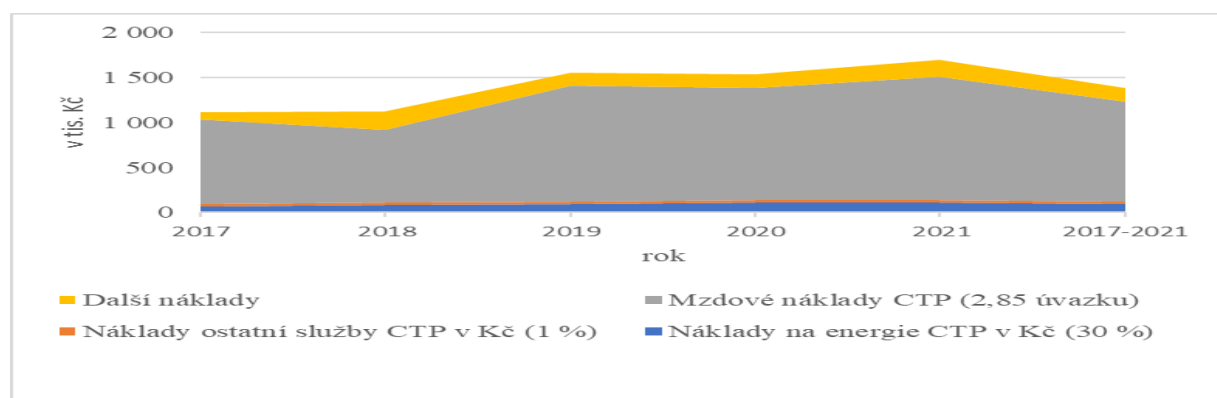
Tab. 3.7: Náklady na CTP v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Náklady na energie CTP (30 %)	69 524	84 155	91 016	110 318	107 671	92 537
Náklady ostatní služby CTP (1 %)	21 939	26 919	29 217	30 045	29 588	27 542
Mzdové náklady CTP (2,85 úvazku)	942 682	805 236	1 288 900	1 242 743	1 367 517	1 107 862
Další náklady CTP	83 204	208 955	143 295	154 312	186 241	155 201
Náklady CTP celkem	1 117 349	1 125 265	1 552 428	1 537 418	1 691 017	1 383 142
Náklady CTP celkem/ MENSANA celkem v %	8,85	7,73	9,74	9,03	8,94	8,75

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Z obrázku číslo 3.5, který čerpá data z tabulky číslo 3.7 je patrný skokový nárůst mzdových nákladů mezi roky 2018 a 2019. Procentuální podíl mzdových nákladů se s výjimkou roku 2018 pohybuje vždy nad 80 % celkových nákladů CTP.

Obr. 3.5: Celkové náklady CTP v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

Náklady na fungování CTP se na celkových nákladech organizace MENSANA, z. ú. podílely ve sledovaných letech 2017-2021 v průměru necelými 9 %, s minimem 7,73 % v roce 2018 a maximem 9,74 % v roce 2019, tj. v období před nástupem pandemie nemoci Covid-19. Restrikce přijaté v souvislosti s nemocí Covid-19, které prostřednictvím vládních nařízení

primárně omezily setkávání většího počtu osob se na nákladech provozu CTP projeví jen velmi minimálně. Jak bylo již výše uvedeno, primární náklady CTP tvoří ve všech letech sledovaného období z více než 80 % náklady na mzdy zaměstnanců a s nimi spojené odvody sociálního a zdravotního pojištění a těchto nákladů se přijatá omezení v letech 2020 a 2021 nedotkly.

3.5 Vyčíslení nákladů nutných při poskytování služeb CTP distanční formou

Při poskytování služeb CTP distanční formou byly využity hardwarové a softwarové komponenty Ekonomické fakulty VŠB-TUO v rámci řešení projektu. Pokud by distanční formou poskytování chtělo mít plně pod kontrolou CTP, muselo by pořídit a udržovat v této souvislosti minimálně komponenty, které jsou uvedeny níže v rámci varianty A nebo nakupovat služby u externích poskytovatelů, např. prostřednictvím MS Azure nebo Amazon WorkSpace, což je popsáno v rámci varianty B.

3.5.1 Vyčíslení nákladů při poskytování služeb CTP distanční formou – varianta A

V rámci varianty A byly k distančnímu způsobu trénování paměti využity hardwarové a softwarové komponenty Ekonomické fakulty VŠB-TUO. Pokud by organizace MENSANA, z. ú. chtěla realizovat distanční způsob trénování paměti plně pouze ve své režii, musela by si pořídit následující komponenty, které byly a stále jsou využívány při distančním testování v rámci projektu.

1. Fyzické servery:
 - a. Windows Server 2022 Datacenter v roli Hyper-V
 - b. Linux v roli Big Blue Button (Ubuntu Linux, 16GB RAM, 8 Core Procesor, 1 TB kapacita disku)
2. Virtuální servery s rolemi běžícími na fyzickém serveru 1a:
 - a. Windows Server 2022 Standard v roli Active Directory Domain Services
 - b. Windows Server 2022 Standard v roli Brána vzdálené plochy
 - c. Windows Server 2022 Standard v roli Zprostředkovatel připojení ke vzdálené ploše a Remote Desktop Web Access
 - d. Windows Server 2022 Standard v roli Licencování vzdálené plochy
 - e. Windows Server 2022 Standard v roli Hostitel relací vzdálené plochy
 - f. Windows Server 2022 Standard v roli Moodle

Klienti Centra trénování paměti se připojovali na server Hostitel relací vzdálené plochy (2e), kde spouštěli aplikaci Happy Neuron. Samotná role Hostitel relací vzdálené plochy potřebuje pro svůj běh role běžící na server 2a – 2d. Server 2f sloužil jako komunikační platforma mezi klienty a lektory CTP v případě dotazů nebo potíží při distančním plnění úkolů.

Odhad potřebné paměti pro fyzický server 1a:

- Server 1a je fyzický server v roli hostitele Hyper-V a pro svůj běh potřebuje minimálně 4 GB RAM.
- Servery 2a – 2d jsou virtuální a pro svůj běh potřebují 4 GB RAM -> 4 servery x 4 GB RAM = 16 GB RAM.
- Server 2e je server vzdálené plochy na kterém je spouštěna aplikace Happy Neuron. Z měření je spotřeba paměti na jednoho připojeného uživatele 250 MB RAM. V projektu bylo 40 respondentů. Pokud by se připojili všichni najednou, bylo by čerpáno $40 \times 250 \text{ MB} = 10 \text{ GB RAM}$ jako dolní limit spotřebované paměti. Server samotný pro běh potřebuje 4 GB RAM. Pro server byla nastavena kapacita paměti 16GB RAM. V případě použití jiné aplikace náročnější na paměť nebo výkon procesoru je s tímto nutné při dimenzování serveru počítat.
- Pro server 2f je doporučováno jako produkční minimum 8GB RAM

Celkem tedy $1a \text{ } 4 \text{ GB RAM} + 2a-2d \text{ } 16 \text{ GB RAM} + 2e \text{ } 16 \text{ GB RAM} + 2f \text{ } 8 \text{ GB RAM} = 44 \text{ GB RAM}$ -> Je potřeba server s minimem 64 GB RAM.

Níže uvedené ceny hardwarových a softwarových komponent jsou dimenzovány pro připojení cca 40 uživatelů ve stejný moment, tzn. že níže uvedené náklady spojené s realizací distanční formy trénování paměti by hypoteticky zvládly i několikanásobně vyšší počet uživatelů. Je otázkou, zda by se ale dalo hovořit o čistě distančním způsobu fungování služby, pokud by byl klientům dopředu stanoven konkrétní čas pro přihlášení a využívání trénování paměti.

V případě vyššího počtu klientů by musel být zpracován pracovníky CTP harmonogram distančního způsobu práce klientovi dopředu z důvodu bezchybného fungování služby. Klienti CTP by tak byli určitým způsobem limitováni při připojování, aby to technické zázemí bylo schopné zvládnout bez toho, aniž by klienti zaznamenali sníženou kvalitu (pomalejší odezva) nebo problémy při poskytování služby (výpadky nebo nemožnost se přihlásit, automatické vyhození ze systému, pomalejší odezva, aj.) a zároveň aby to pracovníci CTP zvládali odbavit

v případě potřeby kontaktu klienta s pracovníkem CTP po telefonu, pomocí moderních komunikačních aplikací, např. Skype, MS Teams, aj.

Odhad ceny za řešení hardwarových a softwarových komponent níže je aktuální k březnu 2023. Cena je brána jako cena pro komerční sféru. Záleží na finální nabídce, např. cena na trhu pro instituce ve školství nebo v neziskových službách by mohla být s ohledem na cenu serverů a licencí i nižší.

Odhad ceny vychází z cen dle www.abacus.cz k březnu 2023. Fyzický server 1a by mohl mít následující konfiguraci:

a-1610F-H12W 1U S-SP3,2GbE/10GbE,8SFF+2NVMe,2M.2,3PCI-E16(g4),8/16DDR4-3200

Tab. 3.8: Komponenty serveru 1a

Kategorie	Produkt	Ks
Procesor	- AMD EPYC3 Milan (SP3 LGA) 7313 - 3GHz, 16core/32thread, 128MB L3, 155-180W, 1P/2P, tray -1 760	1
Základní deska	- H12SSW-iN S-SP3(280W), WIO, 2GbE, 8DDR4-3200, 2sATA&2NVMe4&4NVMe3/16sATA, 2M.2, IPMI	1
Paměť	+ 16GB 3200MHz DDR4 ECC Registered 2R×8, LP(31mm), Samsung (M393A2K43DB3-CWE)	4
Ethernet	- Síťová karta Broadcom BCM 5720L Dual Gigabit na zákl.desce	1
VGA on board	- Aspeed AST2500	1
Management	- IPMI 2.0 modul s KVM-over-LAN na základní desce	1
Slot #1	+ SAS3HBA (Broadcom 3008 ITmode) 2×8643,exp:122HD,PCI-E8 g3, LP (obdoba 9300-8i) +5 816	1
Storage HDD/SSD 2,5"	- SSD S4510 Series 240GB SATA3 6Gbps 2,5" 90/16kIOPS 560/280 MB/s 2DWPD TLC 7mm +1 282	6
Skříň	- SC113AC2-605WB 1U WIO(2×165W) 6SFF+2NVMe,slimCD, 605W (80+ PLATINUM),černé	1
Riser card levý	- RSC-W-66G4 - riser card 1U WIO->2×PCI-E16g4 levý (X12/H12)	1
Riser card pravý	+ RSC-WR-6 - riser card 1U WIO(E16g4) ->1×PCI-E16g4 pravý (X12/H12)	1
Kolejnice	+ výsuvné kolejnice quick-quick pro SC113/SC116/LB16 (25,6" - 33,05")	1
Zdroj	- Singl zdroj	1
Chladič	+ SNK-P0062P Pasivní 1U heatsink pro AMD SP3 LGA	1
SLA pro HW	+ Zásah 3r NBD v autorizovaném servisním středisku	1
Montáž	+ Montáž serveru	1

Zdroj: Vlastní zpracování na základě www.abacus.cz (březen 2023).

Cena serveru 1a v uvedené konfiguraci by byla bez DPH Kč 82.668,-.
Cena s DPH: 100.028,- Kč.

K uvedené ceně je dále nutné připočítat:

1ks Windows Server 2022 Datacenter s DPF za cenu 126.916,- Kč
(<https://www.sw.cz/windows-server-datacenter-2022-64bit-cz-16-jader-core-oem-dvd/>)

40 ks licencí Windows Server CAL 2022, 1 User OEM (<https://www.sw.cz/windows-server-cal-2022-1-user-oem/>) za cenu s DPH 1 213,- Kč/ks

40 ks licencí Windows Server Remote desktop (RDS) CAL 2022 User CAL
(<https://www.sw.cz/windows-server-remote-desktop-rds-cal-2022-user-cal/>) za cenu s DPH 4 546 Kč/ks

Fyzický server 1b by mohl mít dle www.abacus.cz k březnu 2023 následující konfiguraci:

a-1510Q-X570 1U AM4,2GbE/10GbE,4sATA/SAS,2M.2,PCI-E16(g4),4DDR4-3200

Tab. 3.9: Komponenty serveru 1b

Kategorie	Produkt	Ks
Procesor	- AMD Ryzen 5 5600X (AM4, Zen3, PCI-Eg4) - 3,7GHz, 6core, 32MB L3, 65W, 1P, box+fan	1
System	- Server 1U4LW-X570 1U AM4, PCI-E16, 2GbE, 4sATA, 2M.2, IPMI, 4DDR4, (80+GOLD)	1
Paměť	+ 8GB 3200MHz DDR4 ECC Unbuffered 1R×8, LP(31mm), Samsung (M391A1K43BB2-CWE)	2
Ethernet	- Síťová karta Intel i210AT 2× GbE na zákl. desce	1
VGA on board	- Aspeed AST2500	1
Management	- IPMI 2.0 modul s KVM-over-LAN na základní desce	1
Storage HDD 3,5"	+ 1TB WDC Ultrastar 7K2/HA210 - 7200rpm, sATA3, 512n, 128MB, (SE) 3,5"	4
Slot #2	+ Intel® Ethernet Network Adapter E810-CQDA2 Dual port 10/25/50/100GbE (QSFP28) PCI-E16(g4), LP +20 560	1
Kolejnice	- Kolejnice jsou součástí systému	1
Zdroj	- Singl zdroj	1
Chladič	- Chladiče jsou součástí systému	1
SLA pro HW	+ Zásah 3r NBD v autorizovaném servisním středisku	1
Montáž	+ Montáž serveru	1

Zdroj: Vlastní zpracování na základě www.abacus.cz (březen 2023).

Cena serveru 1b v uvedené konfiguraci by byla bez DPH Kč 67.804,-.

Cena s DPH: 82.043,- Kč.

Výsledná cena vychází z jednotlivých výše uvedených položek, které jsou bez DPH/s DPH rekapitulovány v tabulce číslo 3.10.

Tab. 3.10: Vyčíslení hardwarových a softwarových nákladů nutných k poskytování distanční formy služeb CTP k březnu 2023 v Kč – varianta A

Komponenta	Počet kusů	Cena v Kč/ks	Cena v Kč bez DPH	Cena v Kč s DPH
Server 1a	1	82 668,0	82 668,0	100 280,3
Server 1b	1	67 804,0	67 804,0	82 042,8
Windows Server 2022 Datacenter	1	104 889,0	104 889,0	126 915,7
Licence Windows Server CAL 2022	40	1 002,5	40 100,0	48 521,0
Licence Windows Server Remote desktop	40	3 757,0	150 281,0	181 840,0
Celkem	-	-	445 741,3	539 347,9

Zdroj: Vlastní zpracování.

Výsledná cena hardwarového a softwarového řešení distančního způsobu trénování paměti, které je momentálně poskytováno Ekonomickou fakultou VŠB-TUO pro Centrum trénování paměti k březnu 2023 činí **539.348,- Kč**. Uvedená cena je bez nákladů na instalaci, spotřebu elektrické energie a případné obsluhy, která je plně v režii nákladů Ekonomické fakulty, údržbu hardwaru a pravidelnou aktualizaci softwaru zabezpečují zaměstnanci laboratoře informačních technologií ekonomické fakulty VŠB-TUO.

3.5.2 Vyčíslení nákladů při poskytování služeb CTP distanční formou – varianta B

Vyčíslení nákladů nutných při poskytování služeb CTP distanční formou prostřednictvím varianty B spočívá v nákupu hardwarových a softwarových služeb u externích poskytovatelů, např. prostřednictvím MS Azure <https://azure.microsoft.com/en-us/pricing/calculator/> nebo Amazon WorkSpace <https://aws.amazon.com/workspaces/pricing/>

Pro obě služby bylo zvoleno pro každého potenciálního uživatele CTP (tj. 40 klientů) jeho virtuální PC a průměrný čas 8 hodin za měsíc na každého klienta. Celkem je tedy níže kalkulováno s 320 hodinami za měsíc, což odpovídá maximálnímu měsíčnímu času v rámci období testování distančního způsobu trénování paměti jednotlivými klienty CTP, kteří byli zapojeni do projektu.

Parametry zvoleného virtuálního PC v rámci obou služeb byly zvoleny takové, které by s rezervou zvládly fungování programu Happy Neuron. Oba uvedení externí poskytovatelé tzv. virtuálních PC kalkulují cenu za použití svých služeb na základě konkrétního předem vymezeného časového úseku, který zadavatel hodlá strávit využitím jejich infrastruktury.

V našem případě tedy pro cenu za použití virtuálního PC u jednotlivých poskytovatelů hraje roli čas strávený klienty CTP při distančním způsobu trénování paměti. Důležitá je tedy délka

Obr. 3.7: Printscreen kalkulace ceny v rámci MS Azure

Microsoft Azure Estimate						
Your Estimate						
Service category	Service type	Custom name	Region	Description	Estimated monthly cost	Estimated upfront cost
Compute	Virtual Machines		East US	40 A1 (1 Core, 175 GB RAM) x 8 Hours (Pay as you go), Windows (License included), OS Only; 40 managed disks - E1; Inter Region transfer type, 5 GB outbound data transfer from East US to East Asia	\$40,80	\$0,00
Support			Support		\$0,00	\$0,00
			Licensing Program	Microsoft Customer Agreement (MCA)		
			Billing Account			
			Billing Profile			
Total					\$40,80	\$0,00

Disclaimer
All prices shown are in United States - Dollar (\$) USD. This is a summary estimate, not a quote. For up to date pricing information please visit <https://azure.microsoft.com/pricing/calculator/>.
This estimate was created at 9/14/2023 12:31:19 PM UTC.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě <https://azure.microsoft.com/en-us/pricing/calculator/>

V rámci kalkulace v MS Azure je počítáno s celkovým časem virtuálního PC v celkové výši 320 hod., respektive v rámci tohoto poskytovatele virtuálních služeb je počítáno s virtuálním PC pro každého uživatele s časem 8 hodin na měsíc. V praxi je pak zcela jedno, jestli bude jeden klient využívat virtuální PC např. jen 1 hodinu měsíčně a jiný klient CTP např. 15 hodin za měsíc, respektive jestli bude přihlášen jeden klient měsíčně 320 hod. nebo 40 klientů po 8 hod.

Cenová kalkulace prostřednictvím MS Azure by vycházela takto:

$(40 \text{ PC} + 8 \text{ h} \times 0,09\$/\text{h}) + (40 \text{ managed disks} \times 0,3\$/\text{měsíc}) \Rightarrow (40 \times 8 \times 0,09) + (40 \times 0,3) \Rightarrow 28,8\$ + 12\$ \Rightarrow 40,8 \text{ \$/měsíc.}$

Vyjdeme-li ze směnného kurzu 1,-\$ = cca 22,80,- Kč, vychází cena za měsíc služeb ve výši cca **930,- Kč/měsíc**, což na jednoho klienta činí 24,- Kč.

Standardní klient CTP využívá služeb CTP minimálně po dobu 12 měsíců. Cena za rok virtuálního PC v MS Azure by tedy pro MENSSANU, z. ú., resp. CTP činila 12 x cca 930 Kč = **11.160,- Kč/rok**, což na jednoho klienta činí 279,- Kč.

3.5.4 Vyčíslení nákladů při poskytování služeb CTP distanční formou – varianta B2 - kalkulace ceny prostřednictvím Amazon WorkSpace

Obrázek číslo 3.8 ukazuje printscreen kalkulované ceny v rámci Amazon WorkSpace, kde opět počítáme s virtuálním časem 8 hodin za měsíc pro každého uživatele distančního způsobu trénování paměti.

Obr. 3.8: Printscreen kalkulace ceny v rámci Amazon WorkSpace

Value	Root Volume	User Volume	Monthly Pricing	Hourly Pricing
1 vCPU, 2 GB memory	80 GB	10 GB	\$29.00	\$9.00/month + \$0.25/hour

Zdroj: Vlastní zpracování na základě <https://aws.amazon.com/workspaces/pricing/>

Varianta B2a - Pokud má každý uživatel svůj PC, pak kalkulace ceny by byla následující:

$$40 \times 9\$ + 320 \times 0,25\$ \Rightarrow 360\$ + 80\$ = \mathbf{440,-\$/měsíc.}$$

Vyjdeme-li ze směnného kurzu 1,-\$ = cca 22,80,- Kč, vychází cena za měsíc služeb ve výši cca **10.032,- Kč/měsíc**, což na jednoho klienta činí 250,- Kč.

Cena za rok virtuálního PC v Amazon WorkSpace by tedy pro MENSANU, z. ú., resp. CTP činila 12 x cca 10.032 Kč = **120.384,- Kč/rok**, což na jednoho klienta činí 3.010,- Kč.

Varianta B2b - V rámci Amazon WorkSpace je možné využít i tzv. „sdílená PC“, což by v praxi znamenalo, že se klient CTP může přihlásit jen v konkrétní předem stanovenou dobu v průběhu dne, kterou určí pracovníci CTP. Kalkulovaná cena by pak např. při pěti virtuálních PC vycházela takto:

$$5 \text{ PC} \times 9\$ + 320 \text{ h} \times 0,25\$ \Rightarrow 45\$ + 80\$ \Rightarrow \mathbf{125,- \$/měsíc.}$$

Vyjdeme-li ze směnného kurzu 1,-\$ = cca 22,80,- Kč, vychází cena za měsíc služeb ve výši cca **2.850,- Kč/měsíc**, což na jednoho klienta činí 72,- Kč.

Cena za rok virtuálního PC v Amazon WorkSpace při kalkulaci 5 ks sdílených virtuálních PC v Amazon WorkSpace by tedy pro MENSANU, z. ú., resp. CTP činila 12 x cca 2.850 Kč = **34.200,- Kč/rok**, což na jednoho klienta činí 855,- Kč.

K výše uvedeným cenám u varianty B1 i B2a, případně B2b je nutné ještě počítat s kalkulací ceny pro možnost realizace vzdáleného způsobu konzultace zaměstnanců CTP s jednotlivými klienty CTP, kteří by chtěli využít distanční způsob trénování paměti, ale mají problém s přihlášením do aplikace a potřebují vzdálenou pomoc lektora. Tato možnost je ve variantě A v aplikaci LMS realizována prostřednictvím programu Big Blue Button. Ve variantě B1, B2a i B2b by bylo možné využít aplikaci Zoom od společnosti Google, kde je využití relace zdarma

omezeno délkou 40 minut. Ceny za relaci delší než 40 minut jsou zpoplatněny dle ceníku, viz <https://zoom.us/pricing>.

Z výsledného hodnocení externích poskytovatelů služeb MS Azure (varianta B1) a Amazon WorkSpace (varianta B2a nebo B2b) vychází při srovnatelných parametrech služby finančně nejlépe cena v cloudu u MS Azure, která by za předpokládanou dobu životnosti potřebného hardware i software v délce 5 let činila **55.800,- Kč** (5 let x 11.160,- Kč).

Uvedená cena je stejně jako ve variantě A počítána bez dodatečných nákladů na případné využití služeb IT specialisty, který by byl schopen uvedené záležitosti zabezpečit a případně i udržovat. Ve variantě A toto zabezpečují a realizují zaměstnanci laboratoře informačních technologií ekonomické fakulty VŠB-TUO.

3.6 Srovnání nákladů CTP při poskytování služeb běžnou a distanční formou

Při srovnání nákladů CTP při poskytování služeb trénování paměti fyzickou a distanční formou je vycházeno u fyzické služby z nákladů na mzdy zaměstnanců CTP a nákladů spojených s provozem budovy v Ostravě-Porubě (viz tabulka číslo 3.7) a celkového počtu klientů, kteří využívali v daném roce služby CTP. Organizace MENSANA sice ve svých výročních zprávách sleduje celkový počet poskytnutých intervencí, které byly klientům poskytnuty v několika kategoriích (do 30 min, nad 30 min. krizová intervence), ale zpětně není schopna rozklíčovat kolik klientů se kterého typu intervence v letech 2017-2021 účastnilo. Tabulka číslo 3.11 ukazuje počet a druh poskytnutých intervencí CTP v letech 2017-2021.

Tab. 3.11: Počet a druh poskytnutých intervencí klientům CTP v letech 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Počet intervencí – práce s klientem nad 30 minut	16 800	15 768	15 037	12 567	16 087	15 252
Počet intervencí – krizová intervence	108	44	37	105	325	124
Počet kontaktů s klientem do 30 minut	2 931	1 997	1 902	2 818	3 299	2 589
Počet účastníků pravidelných aktivit CTP	123	161	131	112	126	131

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výročních zpráv organizace MENSANA, z. ú.

Na základě dat uvedených v tabulce číslo 3.11, lze konstatovat, že základním kontaktem zaměstnance CTP s klientem je práce při intervenci v délce nad 30 minut. Z rozhovorů se zaměstnanci CTP vyplynulo, že standardní délka poskytnuté intervence klientovi

je v rozsahu 60 minut. Takovýchto intervencí bylo ve sledovaném období poskytnuto v období let 2017-2021 ročně v průměru 15252. Kromě těchto intervencí jsou poskytovány v mimořádných situacích tzv. krizové intervence, kterých bylo ročně poskytnuto v průměru 124. Dále jsou poskytovány kontakty s klientem do 30 minut, těchto bylo v hodnoceném období let 2017-2021 v průměru poskytnuto ročně 2589. U jednotlivých počtů intervencí se ale nesleduje, jestli se jedná o kontakt s jedincem nebo ve skupině osob. Vzhledem k dlouhodobě se neměnicímu počtu úvazků u zaměstnanců CTP a standardní pracovní době zaměstnanců dle zákoníku práce se z uvedených počtů intervencí lze domnívat, že tyto jsou většinou poskytovány klientům skupinovou formou, případně je více klientům najednou v budově ve stejné chvíli k dispozici jeden ze zaměstnanců CTP.

Organizace MENSANA, z. ú. dlouhodobě sleduje počet intervencí, kdy klient stráví v rámci budovy CTP nad 30 minut. Z výše uvedených údajů ale plyne, že sice lze vyvodit náklady na jednu poskytnutou intervenci, ale mnohem účelnější je vyčíslit skutečné náklady poskytované služby na jednoho klienta, který služby CTP využívá, a to bez ohledu na délku poskytování služby a počet poskytnutých intervencí klientovi. Tento způsob vyčíslení nákladů je vhodný také pro vyčíslení nákladů při distančním způsobu poskytování služby, neboť klient si sám určuje kolikrát a jak často bude využívat služby CTP distanční formou, případně jejich vzájemnou kombinací, tj. fyzicky i distančně.

Tab. 3.12: Srovnání nákladů na klienta při fyzicky poskytované službě v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Náklady CTP celkem	1 117 349	1 125 265	1 552 428	1 537 418	1 691 017	1 383 142
Celkový počet intervencí (práce s uživatelem nad 30 minut):	16800	15768	15037	12567	16087	15252
Náklady na 1 intervenci v Kč	67	71	103	122	105	91
Počet účastníků pravidelných aktivit CTP	123	161	131	112	126	131
Náklady na 1 klienta v Kč	9 084	6 989	11 851	13 727	13 421	10 591

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních materiálů organizace MENSANA, z. ú.

U distanční formy poskytování služby se k uvedeným nákladům v tabulce číslo 3.12 přidávají náklady na hardware a software. U distančního způsobu trénování paměti nesledujeme konkrétní počet kontaktů jednotlivých klientů. Klient si sám určuje kolikrát a jak často bude využívat služby distanční formou. Klient byl při fyzické návštěvě CTP instruován a poučen,

jakým způsobem se v rámci distančního způsobu trénování paměti přihlásí k využívání služby prostřednictvím varianty A a jaké má k dispozici možnosti řešení v případě neočekávaných problémů s přihlášením. Výpočet nákladů při distanční formě poskytování služby se odvíjí od počtu klientů, kteří by byli ochotni přistoupit na tento způsob poskytování služby a jsou limitovány jak technickými možnostmi pořízeného hardware a software, tak i kapacitními možnostmi zaměstnanců CTP.

Vzhledem k tomu, že v rámci realizovaného projektu bylo počítáno se zapojením cca 40 klientů pro možnosti ověření tohoto způsobu trénování paměti, je v tabulce číslo 3.13 brán tento počet klientů jako limitující a s tímto počtem klientů je hypoteticky pracováno zpětně při vynaložených nákladech organizace v letech 2017-2021 ve fyzické podobě a následně i variantně při různých možnostech poskytování služby distanční formou. Výsledné náklady na poskytované služby fyzickou formou jsou tedy navíc doplněny o nutné náklady na pořízení hardware a software ve variantě A (viz tabulka č. 3.10) nebo o náklady prostřednictvím nákupu služby v cloudu, prostřednictvím tzv. virtuálního PC ve variantě B1, B2a a B2b, které byly v rámci projektu vyčísleny ke květnu 2023. Tyto náklady by organizace MENSANA, z.ú. musela vynaložit v případě neuskutečnění společného projektu s Ekf VŠB-TUO, pokud by chtěla distanční způsob trénování paměti realizovat čistě ve vlastní režii.

Tab. 3.13: Vyčíslení celkových nákladů při distanční formě služby v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Náklady CTP celkem	1 117 349	1 125 265	1 552 428	1 537 418	1 691 017	1 383 142
Počet účastníků pravidelných aktivit CTP	123	161	131	112	126	131
Náklady na 1 klienta fyzicky v Kč	9 084	6 989	11 851	13 727	13 421	10 591
Náklady na hardware a software celkem – varianta A (březen 2023)	539 348	539 348	539 348	539 348	539 348	539 348
Náklady na hardware a software celkem – varianta B1 (květen 2023)	11 166	11 166	11 166	11 166	11 166	11 166
Náklady na hardware a software celkem – varianta B2a (květen 2023)	120 384	120 384	120 384	120 384	120 384	120 384
Náklady na hardware a software celkem – varianta B2b (květen 2023)	34 200	34 200	34 200	34 200	34 200	34 200

Zdroj: Vlastní zpracování.

Náklady distančního způsobu trénování paměti ukazuje tabulka číslo 3.13, ze které je zřejmé, že nejlépe vychází varianta distančního způsobu trénování paměti prostřednictvím využití služeb externích poskytovatelů hardware a software v cloudu prostřednictvím poskytovatele MS Azure, jak ukazuje zvýrazněný řádek v rámci varianty B1. Tabulka číslo 3.14 pak ukazuje přepočtené náklady na jednoho klienta za rok při distančně poskytované formě služby v jednotlivých variantách (A, B1, B2a, B2b).

Tab. 3.14: Vyčíslení nákladů na klienta při distančně poskytované formě služby zaměstnanci CTP v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Náklady na hardware a software pro 1 klienta distančně v Kč – varianta A	13 484	2 697	2 697	2 697	2 697	2 697
Náklady na hardware a software v cloudu pro 1 klienta distančně v Kč – varianta B1	279	279	279	279	279	279
Náklady na hardware a software v cloudu pro 1 klienta distančně v Kč – varianta B2a	3010	3010	3010	3010	3010	3010
Náklady na hardware a software v cloudu pro 1 klienta distančně v Kč – varianta B2b	855	855	855	855	855	855

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z tabulky číslo 3.14 vyplývá, že při počtu 40 klientů CTP, kteří se zúčastnili distančního způsobu trénování paměti v rámci realizovaného projektu by distanční způsob realizace vycházel finančně nejlépe při poskytování služby prostřednictvím varianty B1 v cloudu od společnosti MS Azure, kdy distanční způsob trénování paměti by zvýšil celkové náklady na jednoho klienta ročně o pouhých 279 Kč.

Tab. 3.15: Vyčíslení fyzických a distančních nákladů na klienta při distančně poskytované formě služby v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta A	22 568	9 686	14 547	16 424	16 118	13 287
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta B1	9 363	7 268	12 130	14 006	13 700	10 870
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta B2a	12 094	9 999	14 861	16 737	16 431	13 601
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta B2b	9 939	7 844	12 706	14 582	14 276	11 446

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z tabulky číslo 3.15 je patrné, že náklady na distanční způsob poskytování služby ve variantě A, která byla hypoteticky využita v rámci společného projektu Ekf VŠB-TUO a MENSANA, z. ú. by byly ve srovnání s fyzicky poskytovanou službou v roce 2017 více než dvojnásobné. Toto je dáno hypotetickou simulací jednorázově realizovaného nákupu hardware a software (z cen z března roku 2023), bez kterého by CTP, respektive organizace MENSANA, z. ú. nebyla schopna distanční způsob trénování paměti vůbec realizovat. Dle vyjádření IT specialisty by pořízená technika v rámci varianty A pro distanční způsob poskytování služby měla být bez jakýchkoli větších dodatečných finančních nákladů schopna vydržet po dobu minimálně 5 let, což je zpravidla garantovaná doba poskytovaných aktualizací při pořízení nutného software. Varianta A je vzhledem k ostatním popsáním možným variantám poskytování distančního způsobu trénování paměti ve většině sledovaných let tou úplně nejdražší možností.

Vzhledem k rychlému rozvoji nových technologií v posledních letech je ale možné zpřístupnit distanční způsob trénování paměti klientům CTP i daleko levněji, a to prostřednictvím tzv virtuálních PC, což v současné době umožňuje hned několik společností za zlomek pořizovací ceny potřebného hardware a software. V textu výše byly popsány a vyčísleny dostupné možnosti takovéto služby v cloudu variantně bez jakéhokoliv omezení služby pro klienta CTP (varianty B1, B2a), případně s popisem lehkého omezení klientů při využívání služby (varianta B2b), avšak s diametrálně odlišnou cenou, než uvádí varianta A. Vzhledem k dalšímu rozvoji služeb IT, lze předpokládat v blízké budoucnosti další pokles cen IT služeb, což by distanční způsob poskytování trénování paměti mohlo ještě více zpřístupnit nejen potřebným klientům v rámci CTP, resp. MENSANY, z. ú., ale i široké veřejnosti. Další rozvoj služeb lze také předpokládat s rozvojem moderních IT zařízení a jejich běžném používání mezi mladším obyvatelstvem vyspělého světa.

Ukazuje se, že možnost distančního způsobu trénování paměti u klientů CTP nemusí být o moc dražší než v současnosti hojně rozšířená fyzická forma služby, pokud by naplno byly využity nabídky nových možností různých IT společností prostřednictvím tzv. „virtuálních PC“ nebo by poskytování služeb klientům probíhalo ve spolupráci s institucemi, které již dostupnou technologií disponují (např. vysoké školy). Distanční způsob trénování paměti je určitě velmi zajímavou alternativou a příležitostí pro další rozvoj jak samotného CTP, tak i dalších poskytovatelů sociálních služeb v oblasti kognitivní rehabilitace a kreativní terapie široké

veřejnosti, jak v současnosti, tak i blízké budoucnosti a zároveň se jedná o posun jak v nabídce služeb klientům, tak i posun ve využití technického zabezpečení při poskytování služeb. Z uvedené vzájemné spolupráce poskytovatele služby v kombinaci ve spolupráci např. s vysokými školami by se daly vyvodit i další pozitivní přínosy. Vysoké školy by mohly realizovat v dané záležitosti jak populárně naučné vzdělávací kurzy pro své zaměstnance, případně studenty. Z anonymně zpracovaných výsledků by mohly být publikovány ve vzájemné spolupráci také nové vědecké poznatky apod.

4 Výsledky dotazníkového šetření mezi klienty CTP k evaluaci postojů a názorů ekonomické stránky péče

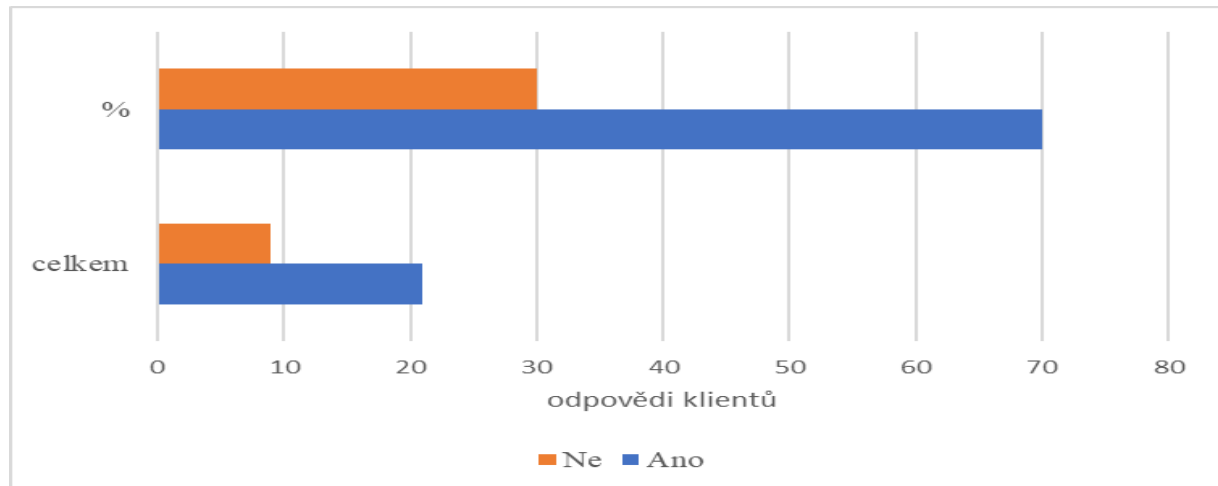
V rámci cíle C3 „Zhodnocení společensko-ekonomických předpokladů a limitů spojených s poskytováním běžné a distanční formy sociálně zdravotní péče v oblasti neurologických a psychických onemocnění jak na straně poskytovatelů, tak uživatelů“ bylo mezi klienty CTP, kteří aktivně vstoupili do distančního způsobu trénování paměti v rámci služeb CTP realizováno dotazníkové šetření. Šetření probíhalo ve dnech 7. 12.2022 - 3. 3. 2023 a bylo do něj zapojeno 30 klientů organizace MENSSANA, z. ú., kteří se testování distanční formy služeb účastnili. Dotazníkové šetření bylo realizováno elektronickou formou, klienti dotazník vyplňovali v prostředí Moodle, tj. na stejné platformě, na které probíhal distanční způsob trénování paměti prostřednictvím CTP. Jako výzkumná metoda byla zvolena metoda kladení otázek, technikou pak dotazník. K tomuto účelu byl vytvořen výstupní dotazník umístěný v prostředí Moodle. Dotazy ekonomického charakteru byly formulovány po vzájemné shodě celého realizačního týmu projektu.

Klienti byli seznámeni s průběhem i způsobem vyplnění dotazníku a po celou dobu jim byla v případě potřeby poskytována technická podpora a pomoc ze strany personálu CTP, resp. zaměstnanců MENSSANY, z. ú. Dotazníky byly vyplňovány anonymně. Cílem 12 otázek dotazníkového šetření bylo zjištění názorů a postojů klientů k ekonomické stránce péče. Konkrétní znění ekonomických otázek z dotazníku je uvedeno na konci dokumentu. Vyhodnocení ekonomických otázek je uvedeno níže.

První z otázek byla věnována spokojenosti s poskytovanými aktivitami a službami CTP klientům.

Na uvedenou otázku odpověděli s výjimkou jediného klienta všichni dotazovaní klienti kladně, což v daném vzorku respondentů činí 97 % spokojenost. Následovala otázka, která měla zjistit konkrétní požadavky nebo potřeby (důvody) záporné odpovědi v případě nespokojenosti klientů s poskytovanými aktivitami a službami CTP. Na tuto výzvu však nespokojený klient neodpověděl.

Další otázka měla za cíl zjistit, jestli se klienti CTP finančně podílí na úhradě aktivit CTP a uvést konkrétní částku, kterou měsíčně vynakládají ze svého rozpočtu.

Obr. 4.1: Podílíte se finančně na úhradě aktivit CTP?

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

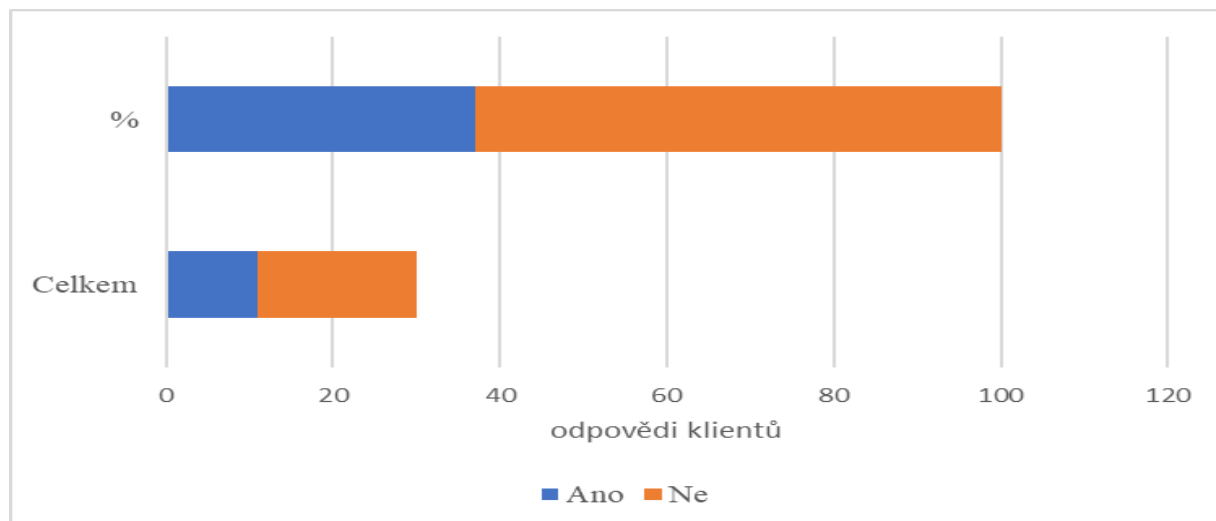
Ze zjištěných výsledků vyplývá, že 70 % klientů se finančně podílí na úhradě aktivit CTP, avšak u 85 % těch, kteří se podílí, činí jejich měsíční příspěvek pouhých 250,- Kč. Tři klienti, tj. 15 % z počtu přispívajících uvedli, že se podílí částkou 500,- Kč měsíčně. Vyjdeme-li z většinou klientů placeného příspěvku, pak by roční poplatek klienta tvořil tři tisíce korun, což by v kontextu vynaložených nákladů v jednotlivých variantách při pořízení hardware a software v letech 2017-2021 činilo v průměru spoluúčast klienta na nákladech při poskytování služeb CTP ve výši cca 20-40 %.

Další otázka směřovala k těm klientům, kteří uvedli, že se finančně nepodílí na úhradě aktivit CTP. Z výsledků dotazníků vyplynulo, že 44 % těchto klientů je ochotno se spolupodílet na úhradě aktivit CTP, aby jim byl zachován stávající rozsah služeb CTP. Naopak 56 % klientů, kteří momentálně na služby CTP nepřispívají uvedlo, že nejsou ochotni se finančně spolupodílet na financování služeb CTP.

Ze zjištěných výsledků těch klientů, kteří se už finančně spolupodílí na financování služeb CTP nebo by byli ochotni se na spolufinancování podílet se dá dovodit, že z celkového počtu klientů tvoří tento podíl 83 % všech klientů využívajících služeb CTP a pouhých 17 % klientů se není ochotno podílet na spolufinancování jim poskytovaných služeb. Tyto výsledky mohou být zajímavým podnětem pro rozhodování managementu organizace MENSSANA, z. ú. při stanovování výše finanční spoluúčasti u klientů, kteří využívají služeb CTP.

Další otázka směřovala k zjištění informace, zda finanční spoluúčast je u stávajících klientů překážkou k využívání služeb CTP. Výsledky ukazuje obrázek číslo 4.2.

Obr. 4.2: Je finanční spoluúčast pro Vás překážkou k využívání služeb poskytovaných CTP?

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Z výsledků odpovědí stávajících klientů vyplynulo, že finanční spoluúčast není pro 63 % klientů překážkou pro další využívání služeb poskytovaných CTP.

Následující tabulka č. 4.1 uvádí výsledky ohledně otázky směřující na výši spoluúčasti, která by byla u klientů za měsíc poskytovaných služeb akceptovatelná. Cenové rozpětí nabídnutých možností klientům za měsíc poskytnutých služeb bylo stanovováno odborným ekonomickým odhadem, který předpokládal rámcové odhadované náklady na 60 minutou intervenci u klienta, který využívá služby CTP v průměrné výši cca jedenkrát týdně. Odpovědi na otázku uvádí tabulka číslo 4.1.

Tab. 4.1: Výsledky odpovědí na otázku: Pokud byste se musel/a podílet na financování aktivit CTP, jaká výše vlastní spoluúčasti za měsíc poskytovaných služeb by byla pro Vás akceptovatelná?

	celkem	%
250 - 500 Kč	27	90
501 - 750 Kč	3	10
751 - 1000 Kč	0	0
1001 - 1250 Kč	0	0
Více jak 1250 Kč	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Z tabulky číslo 4.1 je patrné, že klienti CTP nejčastěji uváděli částku 250 - 500 Kč za měsíc, případně 501-750 Kč za měsíc. Vezmeme-li hypotetický příklad, kdy bude stanovena částka spoluúčasti v maximální hranici těchto odpovědí, tj. 250, 500 nebo 750 Kč měsíčně, pak by se při skutečně realizovaných nákladech CTP v letech 2017-2021 pohybovala % úhrada klientů v jednotlivých letech dle tabulky číslo 4.1.

Tab. 4.1: Simulace výsledků % podílu spoluúčasti klientů na nákladech CTP při realizaci služeb fyzickou formou při platbě klienta 250, 500 a 750 Kč měsíčně

	2017	2018	2019	2020	2021	Průměr 2017- 2021
Náklady na fyzickou účast 1 klienta	9 084	6 989	11 851	13 727	13 421	10 591
Platba klienta CTP měsíčně 750 Kč	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
% podíl spoluúčasti na nákladech CTP (750,-)	99,07	128,77	75,95	65,56	67,06	84,98
Platba klienta CTP měsíčně 500 Kč	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
% podíl spoluúčasti na nákladech CTP (500,-)	66,05	85,85	50,63	43,71	44,71	56,65
Platba klienta CTP měsíčně 250 Kč	3000	3000	3000	3000	3000	3000
% podíl spoluúčasti na nákladech CTP (250,-)	33,02	42,92	25,32	21,85	22,35	28,33

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření a vypočtených nákladů CTP na fyzickou účast klienta v letech 2017-2021

V případě, že bychom stejný princip výpočtu realizovali u skutečně vynaložených nákladů CTP v letech 2017-2021 spolu s reálně vypočtenými náklady na pořízení hardware a software ve variantě A (kalkulováno k březnu 2023), která byla realizována pro distanční způsob poskytování služeb, ukazuje tyto výsledky tabulka číslo 4.2.

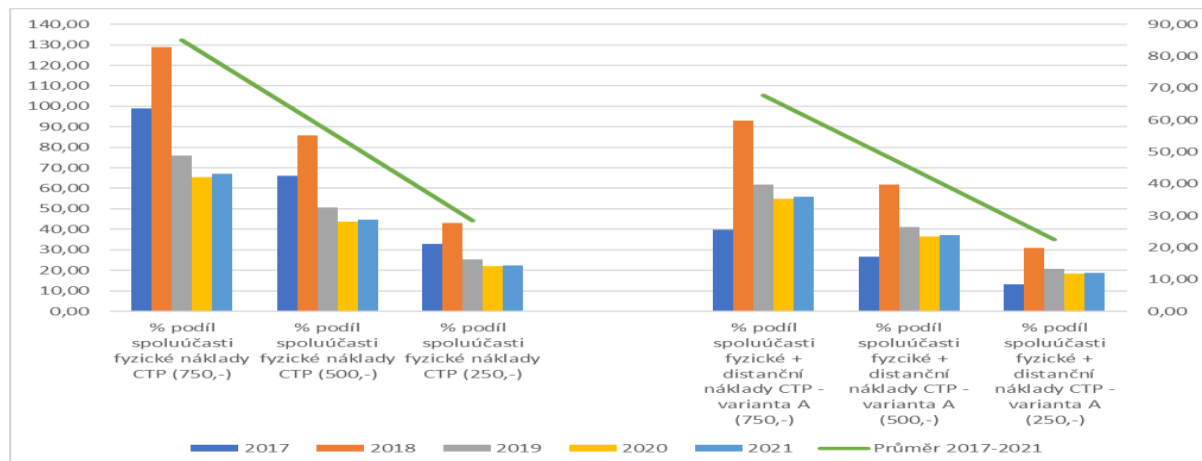
Tab. 4.2: Simulace výsledků % podílu spoluúčasti klientů na nákladech CTP při realizaci služeb fyzickou + distanční formou ve variantě A při platbě klienta 250, 500 a 750 Kč měsíčně

	2017	2018	2019	2020	2021	Průměr 2017-2021
Náklady na fyzickou účast 1 klienta	9 084	6 989	11 851	13 727	13 421	10 591
Náklady na hardware a software na 1 klienta – varianta A	13 484	2 697	2 697	2 697	2 697	2 697
Náklady fyzická + distanční účast na 1 klienta celkem v Kč – varianta A	22 568	9 686	14 547	16 424	16 118	13 287
Platba klienta CTP měsíčně 750 Kč	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
% podíl spoluúčasti na nákladech CTP (750,-)	39,88	92,92	61,87	54,80	55,84	67,73
Platba klienta CTP měsíčně 500 Kč	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
% podíl spoluúčasti na nákladech CTP (500,-)	26,59	61,95	41,24	36,53	37,23	45,16
Platba klienta CTP měsíčně 250 Kč	3000	3000	3000	3000	3000	3000
% podíl spoluúčasti na nákladech CTP (250,-)	13,29	30,97	20,62	18,27	18,61	22,58

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření a vypočtených nákladů CTP na fyzickou a distanční účast klienta, simulace na nákladech v letech 2017-2021

Zjištěné rozdíly ve výsledcích z tabulky číslo 4.1 a 4.2 nám souhrnně ukazuje obrázek číslo 4.3.

Obr. 4.3: Simulace % podílu spoluúčasti klientů na nákladech CTP v letech 2017-2021 ve variantě A

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

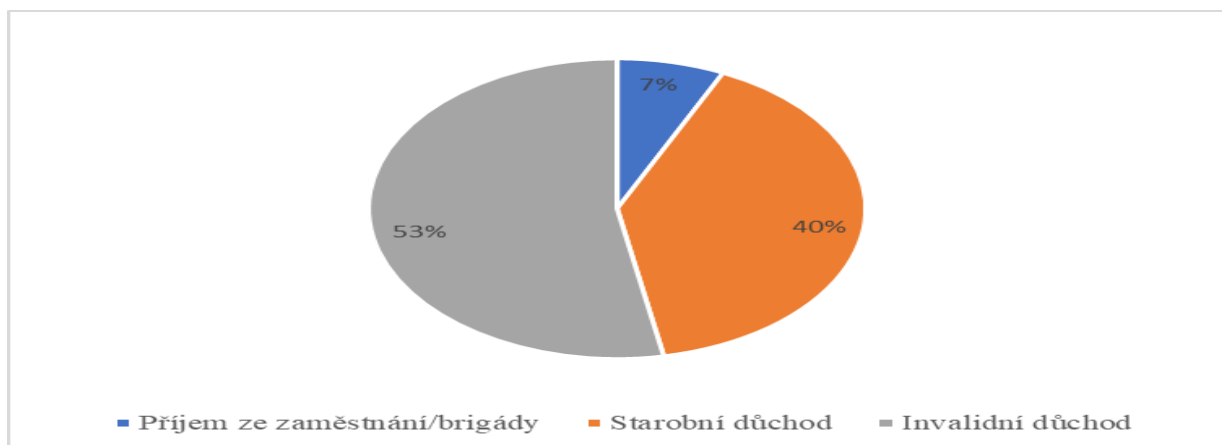
Z obrázku číslo 4.3 jsou patrné rozdíly mezi zjištěnými procentuálními podíly při minimální spoluúčasti klientů při platbě 250,- Kč měsíčně, které by v jednotlivých letech pokryly 21-43 % vynaložených nákladů na provoz CTP ve srovnání s dodatečně vynaloženými náklady

na distanční formu poskytování služeb ve variantě A, kdy by minimální spoluúčast všech klientů pokryla pouze 13-31 % skutečně vynaložených nákladů na provoz CTP. S rostoucí výší spoluúčasti klientů na službách CTP se lze při částce 750,- Kč/měsíčně dostat k pokrytí nákladů CTP při fyzické formě poskytování služeb k průměru za období let 2017-2021 ve výši 85 %. V případě realizace i distančního způsobu poskytování služeb klientům CTP ve variantě A by byly náklady CTP pokryty pouze v průměrné výši 67 % skutečně vynaložených nákladů.

Vzhledem k tomu, že organizace MENSSANA, z. ú. získává část finančních prostředků na provoz organizace i z různých veřejných dotačních titulů (Městský obvod Ostrava-Poruba, Magistrát statutárního města Ostrava, Moravskoslezský kraj, aj.), lze označit za rozumnou spoluúčast klientů na nákladech CTP v měsíční výši v rozmezí 500-750,- Kč. Tuto částku potvrzují i výsledky dotazníkového šetření, kdy uvedená částka je akceptovatelná pro většinu stávajících klientů CTP, kteří se aktivně podíleli na ověření distančního způsobu trénování paměti.

V rámci dotazníkového šetření byl mezi klienty CTP zjišťován dominantní zdroj jejich měsíčního příjmu. Výsledky uvádí obrázek číslo 4.4.

Obr. 4.4: Odpověď na otázku: Jaký je dominantní zdroj Vašeho měsíčního příjmu?

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že z celkového počtu klientů CTP, kteří se zapojili do distančního způsobu trénování paměti, mělo 93 % klientů jako dominantní zdroj příjmů finanční prostředky vyplácené prostřednictvím priznaného invalidního nebo starobního důchodu. Jen 7 % klientů uvedlo, že primárním zdrojem jejich příjmů je příjem ze zaměstnání nebo brigády. Z uvedeného zjištění vyplývá, že zdravotní stav klientů CTP

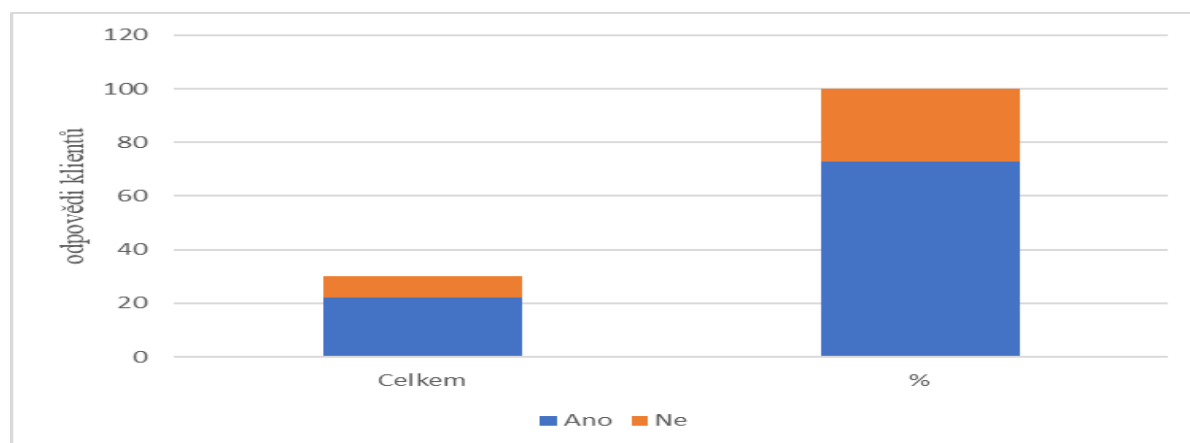
neumožňuje vykonávat klientům plnohodnotnou práci na plný úvazek. Pokud by se prostřednictvím služeb CTP podařilo dosáhnout zlepšení zdravotního stavu klientů, mělo by to vést k větší samostatnosti klientů a v případě invalidních důchodů jim pomoci k opětovnému návratu do pracovního procesu, čímž by mělo dojít ke snížení závislosti na veřejně realizovaných výdajích prostřednictvím výplat invalidních důchodů.

Zajímavé zjištění vyplynulo z další položené otázky, která zjišťovala, jestli by klienti CTP chtěli využívat služby CTP častěji. Pouze 20 % klientů prostřednictvím dotazníkového šetření uvedlo, že by chtěli využívat služby CTP častěji. Z uvedeného vyplývá, že stávající frekvence poskytovaných intervencí, která je u většiny klientů realizována jedenkrát týdně v délce cca 60 minut je pro většinu klientů dostatečná a v případě častěji poskytované služby by tuto stejně nevyužili.

Poslední čtyři otázky byly věnovány možností spolufinancování služeb CTP z veřejných zdrojů.

Obrázek číslo 4.5 ukazuje odpovědi na otázku: Přivítal/a byste možnost Vašeho spolufinancování služeb CTP formou poskytnutí poukázek (voucherů) podpořených z veřejných zdrojů? Otázka byla mířena na možnosti spolufinancování služeb CTP z veřejných rozpočtů územní úrovně, zejména z rozpočtů měst a obcí, případně z krajského rozpočtu.

Obr. 4.5: Přivítali byste spolufinancování služeb CTP formou poukázek z veřejných zdrojů?

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Z výsledků vyplývá, že většina respondentů by tuto možnost spolufinancování služeb přivítala, 27 % respondentů ale uvedlo, že by o tento způsob spolufinancování služeb CTP nemělo zájem.

Následovala otázka na možné formy podpory z veřejných zdrojů. K dispozici bylo hned několik odpovědí, které směřovaly i k opětovnému zjištění preferencí při poskytovaných službách. Jednotlivé odpovědi ukazuje tabulka číslo 4.3.

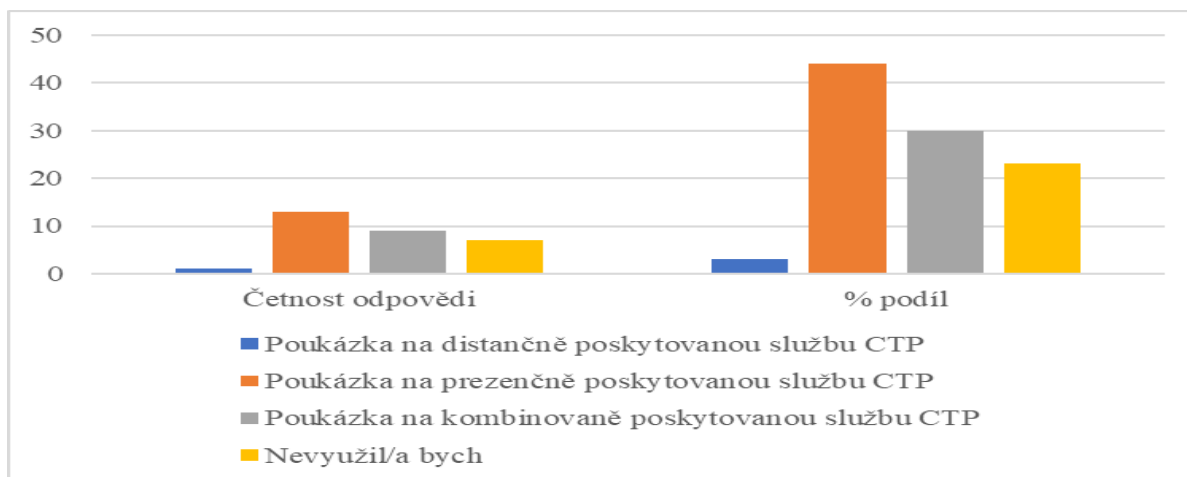
Tab. 4.3: Výsledky odpovědí na otázku: Která forma podpory z veřejných zdrojů (rozpočtu obce, města, kraje) by pro Vás byla nejzajímavější?

Možné odpovědi	Četnost odpovědi	% podíl
Poukázka na distančně poskytovanou službu CTP	1	3
Poukázka na prezenčně poskytovanou službu CTP	13	44
Poukázka na kombinovaně poskytovanou službu CTP	9	30
Nevyužil/a bych	7	23

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Z výsledků tabulky číslo 4.3 a obrázku číslo 4.6 vyplývá, že 44 % klientů by využilo finanční poukázku z veřejných zdrojů (obce, města, kraje) na prezenčně poskytovanou službu CTP. V četnosti odpovědí následovalo 30 % odpovědí pro kombinovaně poskytovanou službu CTP. Pouze jeden klient v dotazníku uvedl, že by využil poukázku na distančně poskytovanou službu CTP.

Obr. 4.6: Výsledky odpovědí na otázku: Která forma podpory z veřejných zdrojů by pro Vás byla nejzajímavější?

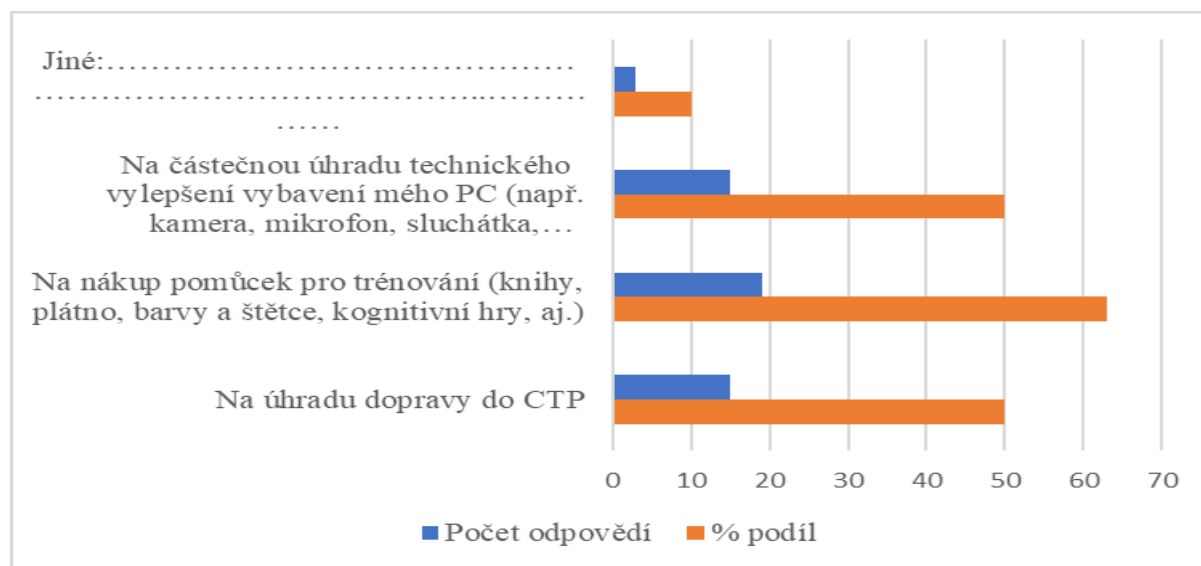
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Vzhledem k tomu, že všichni klienti CTP, kteří odpovídali v dotazníkovém šetření, využili služeb distanční formy trénování paměti, mohla jim přijít otázka z obrázku 4.6 jako nepodstatná nebo zavádějící. Lze předpokládat, že bez znalostí ekonomického podkladu si nejsou klienti schopni uvědomit rozdíl v nákladech při poskytování služeb CTP v klasické fyzické podobě a při distančním způsobu poskytování v jednotlivých variantách (diametrální rozdíl ve variantě

A a B1). Také členové projektového týmu na počátku řešení projektu nepředpokládali, že bude distanční způsob poskytování služeb ve variantě A až tak finančně nákladný, že bude nutné hledat i alternativní možnosti poskytování distančního způsobu, což se naplno ukázalo ve variantách B1 a B2a, případně ve variantě B2b, která už ale znamená určitá omezení pro využívání služeb klienty i zaměstnanci CTP. Z výsledků této otázky ale také vyplynulo, že 23 % klientů CTP by nevyužilo žádnou z forem případně poskytované poukázky na služby CTP z veřejných zdrojů.

Předposlední dotazníkovou otázkou byla otázka, která zjišťovala potenciální okruh výdajů, který by chtěli klienti CTP spolufinancovat z veřejných rozpočtů. Součástí otázky byla možnost výběru více možností odpovědí. Výsledky odpovědí ukazuje obrázek číslo 4.7.

Obr. 4.7: Výsledky odpovědí na otázku: Na jaký typ (druh) Vašich výdajů spojených se službami CTP byste využili případný příspěvek z veřejných rozpočtů (rozpočtu obce, města, kraje)?

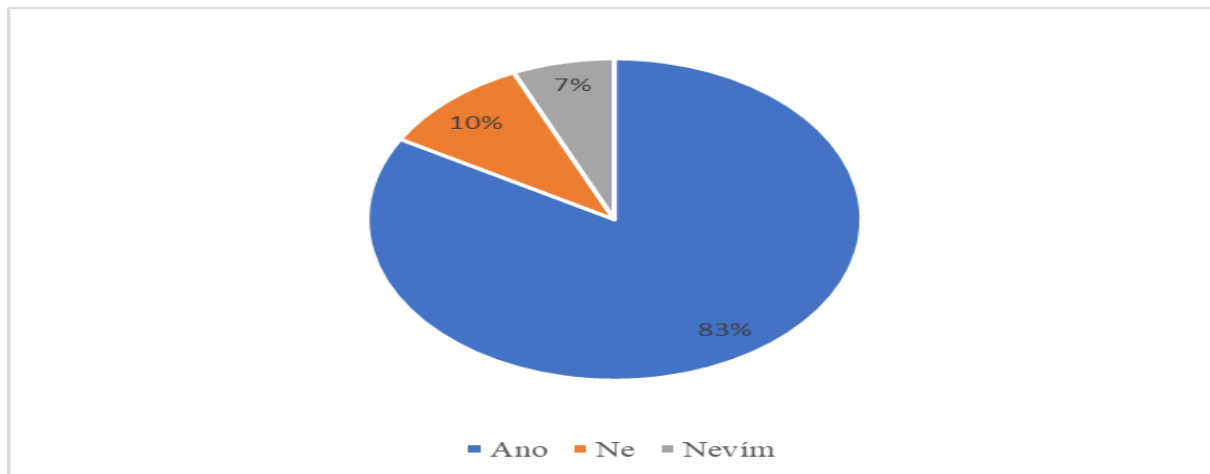
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Z obrázku číslo 4.7 vyplývá, že klienti CTP u této otázky využili větší počet možných odpovědí. Každý z respondentů nejčastěji zatrhl dvě z nabízených možností. V případné finančních prostředků z veřejných rozpočtů by tyto klienti CTP nejčastěji využili na nákup pomůcek pro trénování paměti. Mezi tyto pomůcky lze zařadit nákup knih, barev, stětců, plátna nebo společenské hry a pomůcky, které podporují rozvoj kognitivních funkcí. Možnost odpovědi na částečnou úhradu technického vylepšení vybavení PC a na úhradu nákladů na dopravu do CTP vybralo shodně 50 % dotazovaných. Tři klienti také uvedli v dotazníku

možnost jiné, ale nespécifikovali konkrétní oblast, na kterou by chtěli případné finanční prostředky využít.

Poslední otázkou dotazníkového šetření bylo zjišťováno, jestli klienti CTP plánují využívat služby CTP i v budoucnu. Výsledky ukazuje obrázek číslo 4.8.

Obr. 4.8: Odpovědi na otázku: Plánujete využívat služby CTP i v budoucnu?

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření.

Z poslední otázky na kterou klienti CTP, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření ohledně spokojenosti s distančním způsobem trénování paměti vyplynulo, že více než tři čtvrtiny klientů jsou se službami CTP spokojeny a hodlají i nadále využívat služeb CTP. U dvou respondentů se objevila nerozhodná odpověď nevím, což činí 7 % dotazovaných uživatelů a pouze 10 % klientů reagovalo na takto položený dotaz negativně. Z uvedeného vyplývá, že pouze každý desátý klient CTP neplánuje v budoucnu další využívání nabízených služeb.

Z dotazníkového šetření mezi klienty CTP vyplynula celá řada zajímavých závěrů. Pokud bychom ale měli vybrat pouze jeden, a to ten nejdůležitější závěr, byla by to odpověď na otázku, kterou ze dvou uvedených forem trénování paměti (fyzická, distanční, popř. jejich kombinace), upřednostňují. Z výsledků jednoznačně vyplynulo, že více jak dvě třetiny klientů preferují kombinaci obou forem trénování paměti a pokud už volí jednu formu, upřednostňují trénování paměti pouze prezenčně (25 %). Z tohoto pohledu můžeme hodnotit model zakomponování testování paměti prostřednictvím distanční formy poskytování služeb CTP za úspěšný a klienty CTP i většinou kladně hodnocený.

4.1 Znění ekonomických otázek z výstupního dotazníku, realizovaného mezi klienty, kteří aktivně využili distanční způsob trénování paměti

17. Vyhovuje Vám **rozsah** poskytovaných aktivit a služeb CTP?

- *Ano (pokud jste odpověděl/a „ano“, pokračujte na otázku č....)*
- *Ne*

18. Pokud jste odpověděl/a v předchozí otázce "ne", můžete uvést, jaké jsou Vaše **konkrétní požadavky/potřeby**?

.....

19. Podílíte se finančně na úhradě aktivit CTP? Pokud ano, uveďte prosím částku.

- *Ano, ve výšiKč/měsíčně. (Pokračujte prosím na otázku č. 21)*
- *Ne*

20. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a „ne“, byl/a byste ochoten/na se spolupodílet vlastní finanční spoluúčastí na úhradě aktivit CTP právě proto, aby Vám byl zachován stávající rozsah služeb CTP?

- *Ano*
- *Ne*

21. Domníváte se, že by mohla být Vaše finanční spoluúčast překážkou pro další využívání služeb poskytovaných CTP?

- *Ano*
- *Ne*

22. Pokud byste se musel/a podílet na financování aktivit CTP, jaká výše vlastní spoluúčasti za měsíc poskytovaných služeb by byla pro Vás akceptovatelná?

- *250 - 500 Kč*
- *501 - 750 Kč*
- *751 - 1000 Kč*
- *1001 - 1250 Kč*
- *Více jak 1250 Kč*

23. Jaký je dominantní zdroj Vašeho měsíčního příjmu? Vyberte prosím jednu možnost.

- *Příjem ze zaměstnání/brigády*
- *Starobní důchod*
- *Invalidní důchod*
- *Podpora v nezaměstnanosti*

- *Sociální dávky (státní sociální podpora, sociální pomoc)*
- *Jiné příjmy, uveďte prosím jaké.....*

24. Chtěl/a byste využívat častěji služby CTP?

- *Ano*
- *Ne*

25. Přivítal/a byste možnost Vašeho spolufinancování služeb CTP formou poskytnutí poukázek (voucherů) podpořených z veřejných zdrojů (např. z rozpočtu obce, města, kraje)?

- *Ano*
- *Ne*

26. Která forma podpory z veřejných zdrojů (rozpočtu obce, města, kraje) by pro Vás byla nejzajímavější?

- *Poukázka na distančně poskytovanou službu CTP*
- *Poukázka na prezenčně poskytovanou službu CTP*
- *Poukázka na kombinovaně poskytovanou službu CTP*
- *Nevyužil/a bych*

27. Na jaký typ (druh) Vašich výdajů spojených se službami CTP byste využili případný příspěvek z veřejných rozpočtů (rozpočtu obce, města, kraje)? Můžete vybrat více možností.

- *Na úhradu dopravy do CTP*
- *Na nákup pomůcek pro trénování (knihy, plátno, barvy a štětce, kognitivní hry, aj.)*
- *Na částečnou úhradu technického vylepšení vybavení mého PC (např. kamera, mikrofon, sluchátka, bezdrátová myš, aj.)*
- *Jiné:*

28. Plánujete využívat služby CTP i v budoucnu?

- *Ano*
- *Ne*
- *Nevím*

5 Závěr

V rámci této části výzkumné zprávy jsou uvedeny nejdůležitější zjištěné výstupy, které jsou více rozvedeny v textu výše. Organizace MENSANA, z. ú. je na území Moravskoslezského kraje etablovanou společností poskytující různé druhy sociálních služeb se zaměřením na klienty s neurologickým a duševním onemocněním. Počet zaměstnanců organizace je v hodnocených letech 2017-2021 stabilní a pohybuje se v průměrné výši cca 25 zaměstnanců. Téměř všichni zaměstnanci organizace mají v průběhu všech sledovaných let osobní zkušenost se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním. Běžné je také v organizaci zaměstnávání na zkrácené nebo částečné pracovní úvazky. Od roku 2019 pak přibývá zaměstnanců, kteří pracují v organizaci pouze na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce.

Vývoj jednotlivých zdrojů organizace se v hodnocených letech liší. Rostoucí hodnoty jsou v průběhu sledovaných let zaznamenány v rámci prostředků z Ministerstva zdravotnictví ČR a u ostatních zdrojů organizace. Klesající jsou v čase příjmy z prostředků Úřadu práce na pracovní rehabilitace a podpořená pracovní místa, která byla ve větší míře financována zejména v letech 2017 a 2018. Mezi stabilní zdroje finančních prostředků lze v celém sledovaném období zařadit prostředky získané z finančních darů a také prostředky získané z dotací Moravskoslezského kraje a Statutárního města Ostravy. Celkový objem finančních prostředků organizace je v čase poměrně proměnlivý (liší se z roku na rok) a tendence jejich celkového růstu je ve sledovaném období let 2017-2021 jen velmi pozvolná.

Mezi největší nákladové položky organizace lze uvést mzdové náklady a s nimi spojené zákonné odvody sociálního a zdravotního pojištění, které spolu s ostatními náklady činí více než 90 % všech nákladů organizace v rámci námi sledovaného období. Fungování organizace je závislé na množství schválených a financovaných projektů z veřejných zdrojů různé vládní úrovně a neobejde se bez získání různých provozních dotací. Podíl provozní dotace na celkových výnosech organizace se v průměru pohybuje na úrovni 88 %. Nejmenší podíl provozních dotací byl zaznamenán v roce 2018, a to 81 % celkových výnosů organizace. Nejvyšší podíl provozní dotace, konkrétně 91 % byl zaznamenán hned ve třech letech hodnoceného období, a to v letech 2017, 2019 a 2021.

Z výsledků hospodaření organizace ve sledovaných letech 2017-2021 vyplývá, že organizace se snaží hospodařit s vyrovnaným nebo lehce přebytkovým rozpočtem. V letech 2018 a 2020 skončilo hospodaření organizace s drobným schodkem v hospodaření, který byl v průměru hodnocených let pokryt přebytky hospodaření z předchozích let. Výnosy i náklady organizace v čase postupně rostou. Na nákladové straně je to způsobeno zejména růstem mezd a s nimi spojenými odvody sociálního a zdravotního pojištění a postupným rozvojem organizace, která se projevila od roku 2021 v nabídce nové služby klientům, a to prostřednictvím registrace sociální služby Chráněného bydlení. Výnosová strana rozpočtu organizace je závislá zejména na zdrojích získaných prostřednictvím financování sociálních služeb v rámci Sítě sociálních služeb na území Moravskoslezského kraje a dalších dotačních titulů z rozpočtu Moravskoslezského kraje a Statutárního města Ostravy. Bez těchto finančních zdrojů by nebylo možné služby poskytované klientům organizace dlouhodobě realizovat.

Organizace MENSANA, z. ú., si zřizuje jako svou organizační jednotku Centrum trénování paměti, která se specializuje na trénování paměti pro různé skupiny klientů s neurologickým a duševním onemocněním. V rámci námi hodnoceného období prošlo programem kognitivní rehabilitace v rámci CTP, resp. jednotlivými intervencemi v letech 2017-2021 celkem 653 klientů. Zájem o kognitivní rehabilitaci v rámci CTP měl v období před pandemií Covid-19 u klientů vzestupnou tendenci. Z celkového počtu klientů CTP má v průběhu sledovaných let cca 60-80 % klientů trvalé bydliště na území Statutárního města Ostrava, zbylých 20-40 % klientů dojíždí na intervence z širšího území Moravskoslezského kraje. Údaje o počtu klientů dojíždějících z území mimo Statutární město Ostrava se v jednotlivých letech lišily. Před rozšířením onemocnění Covid-19 se počet mimoostravských klientů v centru postupně zvyšoval a nejvyšší byl v roce 2018. V posledních sledovaných letech se však počet dojíždějících klientů ustálil na cca 1/5 celkového počtu klientů, kteří navštěvují intervence v rámci CTP.

Počty intervencí i počty nových klientů v rámci CTP jsou na setrvalé úrovni a jsou na jedné straně limitovány nerostoucím počtem kmenových zaměstnanců CTP, jejich specifickým vzděláním a zkušenostmi a na straně druhé současným způsobem financování. CTP je organizační jednotkou mateřské organizace MENSANA, z. ú., která je primárně závislá na veřejně získaných finančních prostředcích, které jsou managementem organizace získávány převážně formou jednoletých či víceletých specificky zaměřených grantů,

a to jak ze strukturálních fondů Evropské unie, tak i z grantových schémat v rámci veřejných rozpočtů Statutárního města Ostravy a Moravskoslezského kraje. Tento systém financování, převážně z krátkodobých grantů z roku na rok je dlouhodobě nevhodný a výrazně rizikový. Systém financování je jedním z limitujících faktorů dlouhodobého rozvoje nejen organizace MENSANA, z. ú., ale i jím zřizovaného Centra trénování paměti.

Náklady na fungování CTP se na celkových nákladech organizace MENSANA, z. ú. podílely ve sledovaných letech 2017-2021 v průměru necelými 9 %, s minimem 7,73 % v roce 2018 a maximem 9,74 % v roce 2019, tj. v období před nástupem pandemie nemoci Covid-19. Restrikce přijaté v souvislosti s nemocí Covid-19, které prostřednictvím vládních nařízení primárně omezily setkávání většího počtu osob se na nákladech provozu CTP projeví jen velmi minimálně. Primární náklady CTP tvoří ve všech letech sledovaného období z více než 80 % náklady na mzdy zaměstnanců a s nimi spojené odvody sociálního a zdravotního pojištění a těchto nákladů se přijatá omezení v letech 2020 a 2021 nedotkly.

Náklady CTP v letech 2017-2021 byly vyčísleny jak pro běžnou formu (fyzickou podobu) trénování paměti, tak následně i variantně pro různé možnosti poskytování služby distanční formou. Výsledné náklady na poskytované služby běžnou formou jsou při distančním způsobu trénování paměti doplněny o nutné náklady na pořízení hardware a software ve variantě A nebo o náklady prostřednictvím nákupu služby v cloudu, prostřednictvím tzv. virtuálního PC ve variantě B1, B2a a B2b, které byly v rámci projektu vyčísleny ke květnu 2023 a jejich výsledky ukazuje sumarizující tabulka 5.1.

Tab. 5.1: Náklady na klienta při běžné (fyzické) a distanční formě poskytování služby v letech 2017-2021 v Kč

	2017	2018	2019	2020	2021	2017-2021
Náklady na 1 klienta fyzicky v Kč	9 084	6 989	11 851	13 727	13 421	10 591
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta A	22 568	9 686	14 547	16 424	16 118	13 287
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta B1	9 363	7 268	12 130	14 006	13 700	10 870
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta B2a	12 094	9 999	14 861	16 737	16 431	13 601
Náklady na 1 klienta fyzicky + distančně celkem v Kč – varianta B2b	9 939	7 844	12 706	14 582	14 276	11 446

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z tabulky je zřejmé, že nejlépe vychází varianta distančního způsobu trénování paměti prostřednictvím využití služeb externích poskytovatelů hardware a software v cloudu prostřednictvím poskytovatele MS Azure, jak ukazuje zvýrazněný řádek v rámci varianty B1. Náklady oproti běžnému (fyzickému) způsobu trénování paměti jsou vyšší pouze o 279 Kč a zásadním způsobem se tak neliší od běžné (fyzické) formy poskytování služby. Náklady distanční formy trénování paměti ve variantě B1 se ovšem cenou zásadně liší od varianty A, která byla kalkulována při hypotetickém pořízení vlastního hardware a software. Tyto náklady by organizace MENSANA, z. ú. musela vynaložit v případě neuskutečnění společného projektu s Ekf VŠB-TUO, pokud by chtěla distanční způsob trénování paměti realizovat čistě ve vlastní režii s realizací nákupu nutného hardware a software.

Na příkladu CTP se ukazuje, že distanční způsob poskytování služeb klientům je možný a nemusí být ani finančně náročný. Toto platí ale pouze za předpokladu vhodně zvolené formy poskytování IT služeb nebo ve spolupráci více subjektů zároveň. V případě CTP by šlo o využití nových možností různých IT společností prostřednictvím tzv. „virtuálních PC“ nebo pokud by poskytování služeb klientům probíhalo ve spolupráci s institucemi, které již dostupnou technologií disponují (např. vysoké školy).

Distanční způsob trénování paměti je určitě velmi zajímavou alternativou a příležitostí pro další rozvoj jak samotného CTP, tak i dalších poskytovatelů sociálních služeb v oblasti kognitivní rehabilitace a kreativní terapie široké veřejnosti, jak v současnosti, tak i blízké budoucnosti a zároveň se jedná o posun jak v nabídce služeb klientům, tak i posun ve využití technického zabezpečení při poskytování služeb.

Z výsledků dotazníkového šetření mezi klienty, jež využili možnost distančního způsobu trénování paměti v rámci CTP, které jsou součástí poslední části výzkumné zprávy, pak vyplynula celá řada zajímavých závěrů. Pokud bychom ale měli vybrat pouze jeden, a to ten nejdůležitější, byla by to odpověď na otázku, kterou ze dvou uvedených forem trénování paměti (fyzická, distanční, popř. jejich kombinace), upřednostňují. Z výsledků jednoznačně vyplynulo, že více jak dvě třetiny klientů preferují kombinaci obou forem trénování paměti a pokud už volí jednu formu, upřednostňují trénování paměti pouze prezenčně (25 %). Z tohoto pohledu můžeme hodnotit model zakomponování testování paměti prostřednictvím distanční formy poskytování služeb CTP za úspěšný a klienty CTP i většinou kladně hodnocený.

POUŽITÁ LITERATURA

MALIA Kit and Anne BRANNAGAN. Jak provádět trénink v praxi. Cerebrum, 2010. ISBN 978-80-904357-3-5.

MALÍK HOLASOVÁ, Věra. Kvalita v sociální práci a sociálních službách. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4315-8.

MATOUŠEK, Oldřich and Kristina KOLDINSKÁ. Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9.

MENSSANA. Centrum trénování paměti. Menssana.cz [online]. [2022-07-20]. Dostupné z: <http://menssana.cz/centrum-trenovani-pameti/>

NOVOTNÁ, Klára, KADRNOŽKOVÁ, Lucie and Jana BLÁHOVÁ DUŠÁNKOVÁ. Kognitivní rehabilitace u roztroušené sklerózy. Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd 1. LF UK a VFN [online]. Praha. 2018 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: DOI: 10.36290/neu.2020.005

PREISS, Marek and Jaro KŘIVOHLAVÝ. Trénink paměti a kognitivních funkcí. Praha: Grada Publishing. 2009. ISBN 978-80-247-6893-9. Dostupné z: <https://1url.cz/OrcGN>

PRIGATANO, George P. Neuropsychologická rehabilitace. Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2004. ISBN 978-3-642-18768-1. Dostupné z: <https://1url.cz/ercGH>

VACKOVÁ, Jitka et all. Sociální práce v systému koordinované rehabilitace u klientů po získaném poškození mozku (zejména CMP) se zvláštním zřetelem na intervenci z pohledu sociální práce, fyzioterapie, ergoterapie a dalších vybraných profesí. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2434-3.

VÁLKOVÁ, Lenka. Rehabilitace kognitivních funkcí v ošetrovatelské praxi. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5982-1.

WHO. Globální strategie a akční plán pro stárnutí a zdraví. Who.int [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241513500>

VOSTRÝ, Michal, FISCHER, Slavomil, ŽUKOV, Ilja, LANKOVÁ, Barbora and Martin KUPKA. Výsledky zkoumání účinnosti specifické terapie u osob s demencí u Alzheimerovy

choroby s pozdním nástupem. Česká a Slovenská Psychiatrie [online]. 2021, 117(4), [cit. 2023-03-19]. ISSN 12120383. Dostupné z:

<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&an=152934111&scope=site>

Výroční zprávy organizace MENSANA, z. ú. v letech 2017, 2018, 2019, 2020, 2021. Dostupné z: <http://mensana.cz>.

Kalkulace ceny varianty A, dle Abacus Electric, s. r. o. Dostupné z: www.abacus.cz (březen 2023)

Kalkulace ceny varianty A, dle Windows. Dostupné z: <https://www.sw.cz/windows-server-datacenter-2022-64bit-cz-16-jader-core-oem-dvd/> (březen 2023)

Kalkulace ceny varianty B1 prostřednictvím MS Azure. Dostupné z: <https://azure.microsoft.com/en-us/pricing/calculator/> (květen 2023)

Kalkulace ceny varianty B2 prostřednictvím Amazon WorkSpace. Dostupné z: <https://aws.amazon.com/workspaces/pricing/> (květen 2023)

Kalkulace ceny prostřednictvím společnosti Zoom. Dostupné z: <https://zoom.us/pricing>. (květen 2023)